

The logo consists of the letters 'IJ' in a white, bold, sans-serif font, centered within a solid teal square.

OPENER

December 2020
Jaargang 15 nr 5
Onafhankelijk magazine
voor Oostelijk Havengebied,
Indische Buurt, IJburg
en Zeeburgereiland

Vis vangen in de buurt
Tattooshop op IJburg
Lees lokaal

**Red
de IJopener!**

doneer.ijopener.nl

December 2020

- 3 Redactioneel: discussieer mee
- 4 Ontsmetten voor vertrek in de jaren dertig
- 6 Volop vis te vangen in de buurt
- 7 Wandelen in en om de Indische Buurt
- 8 Column: het nut van vrijwilligerswerk
- 9 Kort Buurtnieuws
- 10 Oost begroot op IJburg en Zeeburgereiland
- 12 De tattoos van Marloes Lupker
- 13 Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade
- 14 AQ16: sociale huur aan de Borneostraat
- 15 Het maritieme verleden van het OHG lijkt ver weg
- 18 Het geheugen van Oost
- 19 Cijfers: werkloosheid in Oost
- 20 Het OLVG informeert buurtbewoners onvoldoende
- 22 Boeken: alles over zwemmen
- 24 Lees lokaal
- 25 Koken: vegetarische saucijzenbroodjes
- 26 De Eester, buurtcentrum aan de Van Eesterenlaan
- 28 Ingezonden: de lange lijnen van de stad
- 29 Fonds voor Oost
- 29 Uit- en thuishits
- 30 Bezorginformatie
- 31 Buurtpuzzel

Colofon

Ijopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Natanja den Boeft, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Eline Crijns, Lida Geers, Anna de Haas, Jikke Heermans, Joyce Hes, Tineke Kalk, Björn Martens, Arjen Poortman, Lisa Scheerder, Simone Slotboom, Joost van der Vaart en Corry Zoll.

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Kees Hoogeveen, Yvonne Kruk, Sake Slootweg, Juul Steyn, Paul Vlok, Josien Vogelaar.

PRODUCTIE

Eindredactie	Anna de Haas Jikke Heermans
Bureauredactie	Natanja den Boeft Lisa Scheerder
Coördinatie	Eline Crijns
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	26.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Lisa Scheerder (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	28 januari
Verspreiding	vanaf 18 februari

FOTO VOORPAGINA

Winderige dag op IJburg
Foto: Arjen Poortman

CONTACT

E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTENTIE-ACQUISITIE

adverteren@ijopener.nl.
Zie pagina 30 voor tarieven.
Overige informatie op www.ijopener.nl.

IJOPENER GEMIST?

Bezorgklachten: bezorging@ijopener.nl.
Bestel via dit mailadres een 'Ja Ijopener'-sticker, als u een nee/nee-sticker heeft en toch Ijopener wilt ontvangen. Kijk op pagina 30 voor adressen waar u Ijopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL ONTVANGEN?

U kunt Ijopener ook per mail ontvangen. Meld u aan via nieuwsbrief@ijopener.nl. Vermeld 'Nieuwe abonnee' in het onderwerp, verder kan de mail leeg blijven. Vijfmaal per jaar krijgt u een mail met de pdf van het nummer als bijlage.

COFFEE TAKE AWAY ESPRESSO

Openingstijden:
dinsdag - vrijdag van 9 tot 18 uur
zaterdag van 9 tot 16 uur

Sumatrakade 5 1019 BJ Amsterdam
Tel. 020 - 419 38 55

www.hairspray.nl
info@hairspray.nl

bevoegd docent geeft
gitaarles

- alle leeftijden
- alle stijlen
- klassiek en elektrisch

KNSM-Laan 768
bel voor info
06 24 12 48 85

De IJ-oeveren zijn geduldig...

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO: ARJEN POORTMAN

Ruim zes jaar geleden kreeg het Oostelijk Havengebied een verbinding per pont met de overkant. Dat ging betrekkelijk geruisloos: ineens lagen er een geïmproviseerde steiger en een veerboot aan de oever van het Azartplein. Ieder aanbod schept zijn eigen vraag, en zo kon het gebeuren dat er anno 2020 druk gebruik wordt gemaakt van het Oostveer. Deze verbinding met Noord is niet meer weg te denken.

Kom daar nu maar eens om. Pontjes verdelen de buurt. De gemeente heeft ontdekt dat het in Noord drukker wordt en dat er steeds meer 'aansluiting' is bij de rest van de stad, maar dat de verbindingen met dit stadsdeel ondermaats zijn. Nu moet overhaast een inhaalslag worden gepleegd en dat leidt tot onrust. Bruggen, tunnels, veren: stadsbestuurders buitelden jaren over elkaar heen met plannen en vergezichten. Daar kwam natuurlijk ruzie van, zeker toen bleek dat Amsterdam vergeten was dat Nederland een land van polderen is waar je moet overleggen tot er consensus is, breedgedragen overeenstemming.

Een recent advies van een commissie onder leiding van een Belgische stedenbouwkundige over de verbindingen met Noord zette alles knap op een rij maar dempte de onrust niet. Intussen begint duidelijk te worden dat corona spelbreker is: bruggen en tunnels beginnen

op toekomstmuziek te lijken. Het geld is op, investeringen in peperdure vaste oeververbindingen kunnen we voorlopig vergeten, zo valt op het stadhuis te horen. Uitbreiding van veerverbindingen lijkt het hoogst haalbare, in ieder geval voor de korte termijn.

Teleurstelling alom, zeker op IJburg en in het Oostelijk Havengebied. Bij de een omdat er geen brugverbinding van en naar Zeeburgereiland in het advies van de Belg is opgenomen, bij de ander omdat er een veerboot in de buurt dreigt aan te landen. Verbinding met andere stadsdelen is oké, zolang het maar niet op 'mijn' eiland is. We hebben het in de vorige editie van de IJopener kunnen lezen: reacties van buurtbewoners die zich benadeeld voelden en daarvan in hun buurtblad melding maakten.

Het debat over de oeververbindingen is belangrijk. Het gaat over politiek en techniek, maar eigenlijk gaat het vooral over mensen en over voor hen zo zwaarwegende onderwerpen als leefbaarheid en bereikbaarheid.

Dat de stad hard door corona getroffen is, zal de plannen zeker beïnvloeden. Maar ook de pandemie gaat voorbij, in tegenstelling tot de behoefte aan grootstedelijke infrastructuur die past bij de eisen van de tijd. Anders gezegd: de IJ-oeveren zijn geduldig, maar vast staat dat er iets moet gebeuren om tegemoet te komen

aan duurzamere vormen van mobiliteit.

De IJopener verwelkomt reacties over dit thema. De betrokkenheid van de buurt is groot, en dat kun je als wijkkrant alleen maar toejuichen. In dit nummer pleit architect Paul Vlok ervoor om afstand te nemen van de 'waan van de dag' en om voor de uitbreiding van verkeersnetwerken eerst te kijken naar hoe onze eeuwenoude stad precies in elkaar zit en hoe je daar met nieuwe plannen op kunt inspelen. Het is een kalm verwoord verhaal. Vlok vindt dan ook dat 'politiek gemotiveerde' emoties maar beter buiten de discussie kunnen blijven. Dat zal niet makkelijk zijn, maar hij heeft een punt. Waarmee het debat wordt voortgezet. Wij zullen er, zolang we kunnen, verslag van blijven doen.

Nu we het toch over onszelf hebben: wat hebben we veel hartverwarmende reacties gehad op onze oproep om steun in de vorige editie! Veel mensen hebben ook geld gedoneerd om de IJopener te laten voortbestaan. Heel, heel veel dank daarvoor, beste lezers en buurtgenoten. We weten nu al dat mede door uw generositeit onze eerste nummers in het nieuwe jaar gegarandeerd zijn. Met lezershulp en, wie weet, een beetje geluk in onze zoektocht naar financiële en redactionele continuïteit redden we het weer een poos. De wonderen zijn de wereld niet uit, gelukkig. Intussen blijven donaties zeer welkom. <

HairReset
Amsterdam

Last van:

- een jeukende hoofdhuid?
- een geïrriteerde hoofdhuid?
- haaruitval?
- kale plekken?
- roos?
- schilfers?
- alopecia androgenetica?
- alopecia areata?

Maak een afspraak voor een consult

Levantplein 68 - KNSM-eiland

020-419 32 26

www.hairreset-amsterdam.nl

Medisch onderzoek van emigranten in het Lloyd Hotel

Ontsmetten in vroeger tijden

We zijn nog steeds in de greep van corona. Afstand houden en ontsmetten is het devies voor wie gezond wil blijven. Wie besmet is, moet in zelfopgelegde quarantaine. Aan de Oostelijke Handelskade staat het Ontsmettingsgebouw. Wanneer en waarom is dit gebouw hier neergezet, en voor wie?

TEKST: TINEKE KALK

FOTO'S: STADSARCHIEF AMSTERDAM, ARJEN POORTMAN

De Oostelijke Handelskade is maar liefst 2200 meter lang en begint bij het Centraal Station. Het laatste stukje van die lange kade zal begin twintigste eeuw het domein van de Koninklijke Hollandsche Lloyd (KHL) worden. Hier staan de loodsen waar nu het winkelcentrum Brazilië in zit. Echter, de meest lucratieve waar van de KHL is niet de geurige koffie uit Brazilië of de stinkende huiden uit Argentinië, maar de landverhuizers die tot hun vertrek in het Lloyd Hotel verblijven.

Zoals veel buurtgenoten woon ik te midden van expats, goed opgeleide jonge mensen die hun geboorteland, tijdelijk, hebben verruild voor een opwindend buitenlands avontuur. Ook wonen in mijn buurt mensen met een vluchtelingenstatus en de schoonmaker van een van mijn buurtgenoten is hier illegaal. Als het aan hem ligt, gaat hij nooit meer terug naar zijn land waar nauwelijks werk is.

De Oost-Europese landverhuizers die de KHL gedurende haar bestaan tot 1936 vervoert, verlaten hun geboorteland deels vanwege armoede, deels – in het geval van de joodse landverhuizers – vanwege de beruchte pogroms. Het verschil met nu is dat de landverhuizers meer dan welkom zijn in hun nieuwe vaderland. Hun heenreis wordt zelfs betaald. Op de koffieplantages van Brazilië bijvoorbeeld zitten ze te springen om arbeiders. Uiteraard wordt dit gulle gebaar verrekend. De aflossing maakt dat de spijtoptanten, die er beslist zijn, een terugkeer naar het vaderland wel kunnen vergeten.

Stoomboten: superspreaders toen

Begin twintigste eeuw zijn de stoomboten de vliegtuigen van onze tijd. De zeekastelen, de Boeings, en de kleine bootjes, de cityhoppers, vormen samen een netwerk over de wereldbol. Niet alleen dichtbevolkte gebieden en gro-

te steden, maar ook de meest afgelegen dorpjes en eilandjes worden zo bereikt.

Besmetting onder passagiers of zelfs een gerucht hierover is fataal voor een stoomvaartmaatschappij. De Koninklijke Nederlandsche Stoomvaart Maatschappij (KNSM) begint in 1881, in navolging van de Holland Amerika Lijn, een lijn op New York. In één jaar tijd vervoert zij maar liefst 10.000 landverhuizers.

Anderhalf jaar later blijven de boekingen plotseling uit nadat op een van de schepen een

aantal kinderen ziek is geworden. Boze tongen verspreiden het gerucht dat het aan de hygiëne aan boord ligt. Juist op dat moment besluit de Holland Amerika Lijn een veertiendaagse lijndienst vanuit Amsterdam te beginnen. Hoewel officieel onderzoek van staatswege uitwijst dat de KNSM geen blaam treft, is er zoveel verlies geleden dat zij de Amerikavaart opgeeft.

Na de Eerste Wereldoorlog breekt er een pandemie uit. Amerikaanse soldaten nemen niet alleen de overwinning, maar ook de Spaanse griep mee naar huis. Tijdens de lange overtocht zitten ze op elkaar gepropt in benauwde, niet geventileerde ruimtes. Uiteindelijk zullen er meer mensen sterven aan die griep dan aan de gevolgen van de Eerste Wereldoorlog. Zelfs de verste uithoek van de wereld wordt niet gespaard. Want ook op de kleine stoomboot die elke maand de post komt brengen, gaat die ene verstekeling ongemerkt aan land en roeit de helft van de bevolking uit.

Upstairs, downstairs

De KHL vervoert twee soorten passagiers: toeristen en landverhuizers. Voor de eersteklas passagiers is de luxe aan boord te vergelijken met die van een verblijf in een chic kùrhotel. Zij zitten of kuieren op het ruime bovendeck, en in de gymzaal en het zwembad houden zij hun conditie op peil. Terwijl de eerste- en tweedeklas toeristen soms nog geen vijfde deel uitmaken van het totale aantal passagiers, is het grootste gedeelte van het schip voor hen bestemd. De landverhuizers verblijven als derdeklas passagiers benedendeks in benauwde ruimtes zonder ramen. Terwijl zij voordat zij aan boord gaan uitgebreid medisch gekeurd worden, hoeven de andere passagiers niet zo'n keuring te ondergaan. Een welgestelde levensstijl wordt geacht je te beschermen tegen allerlei besmettelijke ziektes die immers door

armoede worden veroorzaakt.

Een van de meest besmettelijke ziektes is de oogziekte trachoma. Juist in arme buurten, waar grote gezinnen op elkaar leven, de leefomgeving van de meeste landverhuizers, komt deze ziekte voor.

Ook de derdeklas passagiers die in andere havens inschepen worden gekeurd. In een circulaire draagt de directie van de KHL de kapiteins van haar passagiersschepen nadrukkelijk op om hun scheepsdokter te instrueren 'alle Derde Klasse Passagiers in elke inschepingshaven nauwkeurig te onderzoeken' en 'de inscheping van elken Trachomalijder onvoorwaardelijk te weigeren.'

Niet alleen vanwege haar reputatie, maar ook vanwege de kosten is de KHL zo streng: zij draait niet alleen op voor de terugreis van de geweigerde passagier, maar, zo laat de directie weten: 'het Schip, hetwelk zulke Passagiers vervoert, wordt tot een aanzienlijk bedrag beboet.'

Een moderne aanpak

Het landverhuizerscomplex, het Lloyd Hotel

en het aanpalende Ontsmettingsgebouw, dat begin jaren twintig opgeleverd werd, behoort tot de modernste ter wereld. Tot die tijd moesten de landverhuizers na een tocht van vaak duizenden kilometers op zoek naar, zoals de *Tribune* schrijft, 'obscure inrichtingen, die zoowel hier als in elke andere groote havenplaats, dergelijke vreemdelingen tot op het laatste kledingstuk uitschudden.'

Ze worden ontluisd en onder de douche gezet

Op het Centraal Station worden de landverhuizers opgewacht door agenten van de KHL die hen begeleiden naar wagons die hen naar vlak voor het Lloydcomplex brengen. Daar moeten ze zich eerst melden bij het loket in de hal van het Ontsmettingsgebouw voor hun medische keuring. Vervolgens worden ze zorgvuldig ontluisd en hun hoofden gesmeerd met ontsmettende crème, waarna ze

onder de douche gezet worden. Dat laatste moet een bijzondere ervaring zijn geweest. Zelfs de meeste Amsterdammers zijn dan nog onbekend met dit fenomeen. Ondertussen wordt hun kleding in grote ketels gereinigd.

Na een flinke schrobpartij krijgen ze een badjas en gummi schoenen en lopen ze via een gang tussen het Ontsmettingsgebouw en het Lloyd Hotel naar de grote eetzaal in het hotel. Niet alleen de douches maar ook het feit dat er in het hotel rekening wordt gehouden met de dieetwensen van de joodse landverhuizers is voor die tijd uitzonderlijk. Meestal zit er niet meer dan zes of zeven dagen tussen aankomst en vertrek. Hoewel de landverhuizers niet in strikte quarantaine zitten, is het complex niet voor niets afgelegen. Bezoek aan de stad wordt ontmoedigd.

De bedenker van deze formule is directeur Jan Wilmink. Meer dan wie ook beseft hij dat de KHL alleen met de beste, maar ook de duurste en nieuwste passagiersschepen en voorzieningen kan wedijveren met de andere, veel grotere en geografisch beter gelegen Duitse stoomvaartmaatschappijen. Wilminks credo 'het beste van het beste' betekent echter in de praktijk 'het duurste van het duurste'; het Lloyd complex kost acht keer zoveel als in eerste instantie begroot.

Als na de Eerste Wereldoorlog de Duitse concurrenten aanvankelijk uitgeschakeld zijn, ziet het er even naar uit dat de KHL en het Lloydcomplex gouden tijden tegemoet gaan. Maar dat blijkt een dure misrekening. De passagiersmarkt stort in en de Duitsers krabbelen sneller op dan verwacht.

Een paar maanden na oplevering van het Lloyd Hotel vlucht Wilmink, beschimpt als *big spender*, naar het buitenland. Drie jaar later sterft hij, totaal vergeten, in den vreemde, net als de landverhuizers die hij ooit vervoerde. <

Het Ontsmettingsgebouw is nu een broedplaats voor kunstenaars: Quarantainegebouw.nl

MAKELAAR
VOOR EEN UUR

**Dezelfde service,
duizenden euro's goedkoper**

Maak kennis met Franca:

- Professioneel en persoonlijk.
- Staat altijd voor je klaar.
- Betrokken en gaat voor het beste verkoopresultaat.
- VERKOOPT JOUW WONING vanaf € 1750,00 incl BTW.
- Jij wilt jouw woning verkopen? Zij komt graag langs voor een kennismaking!

06 - 15027762 | franca@makelaarvooreenuur.nl
www.makelaarvooreenuur.nl

Een goed bewaard geheim: het IJ en de havenbekkens in het Oostelijk Havengebied stikken haast van de vis. Snoek, baars, snoekbaars, brasem en nog veel meer. Gastauteur, buurtgenoot én visser Juul Steyn neemt u mee op een vis-tocht. Hengels klaar?

Hoe Oost mijn vissershart wist te stelen

TEKST: JUUL STEYN
FOTO: ARJEN POORTMAN

Toen onze tweede op komst was, bijna vijf jaar geleden, verruilden we onze knusse woonark in Oud-West voor een ruimer schip afgemeerd aan een van de Oostelijke Eilanden. Had ik geweten van de fenomenale mogelijkheden die dit gebied de sportvisser biedt, dan waren we véél eerder oostwaarts getrokken. Een kijkje onder de waterspiegel in het stadsdeel dat mij dagelijks inspireerde tijdens het schrijven van *Denken als een vis*. Vissen die na een lange tocht over het eindeloze en monotone Amsterdam-Rijnkanaal eindelijk 't IJ op zwemmen, voelen zich ongetwijfeld net als wij wanneer we op weg naar het zuiden België achter ons laten en Noord-Frankrijk binnen rijden. Ruimte, vrijheid, avontuur, lekker en vooral veel eten! Baarzen en snoekbaarzen vinden er zwemmende buffetten in de vorm van grote scholen spiering, jonge haring en allerhande ander klein grut. Voorbij het KNSM-eiland begint het avontuur pas echt. Snoeken, vaak langer dan een meter, zwerven hier over het open water en storten zich op alles wat zwemt. Ook eendenkuikens, ratten en zelfs hun eigen kinderen zijn niet veilig.

Nachtelijk vissenleven

Als de avond valt, trekken de snoeken en baarzen zich terug om in relatieve rust de nacht door te brengen. Nu is de snoekbaars heer en meester over de vlakke bodem van 't IJ (zó schoon dat ik er enkele jaren geleden een aardewerken pijpenkop van de bodem viste: die had daar rustig honderd jaar of langer gelegen!). Met zijn katachtige ogen speurt deze kille rover naar nietsvermoedende visjes die het ochtendlicht niet meer zullen zien. Dit zijn de uren die ik tegenwoordig het meest waardeer. De kinderen liggen in bed, m'n vrouw ligt lekker op de bank en met een beetje geluk gaat ook de wind liggen. Maar langs de oevers van de Oostelijke Eilanden staan de snoekbaarzen op scherp – net als ik.

Samen met tientallen (of zijn het er honderden?) andere vissers trekken we in het donker naar de waterkant. Gewapend met een hengel en wat kunstaas gaan we op avontuur. Vangen we zo'n zilveren rover, dan nemen we misschien snel een foto om hem daarna vlot vrij te laten zodat hij zijn jachtpartij kan voortzetten. Vangen we niets, dan genieten we toch van de schilderachtige avonden, van door de stad verlichte wolkenpartijen en van goede gesprekken met onze vismatten. Even geen corona, geen notificaties, geen werk. Alleen vissen. En met een beetje geluk ook vangen.

Ontbijt voor snoeken

De volgende ochtend herinnert niets aan de slachtpartij die hier 's nachts onder de waterspiegel heeft plaatsgevonden. Laaghangende mist ligt als een deken over de havens langs 't IJ. Brasems en voorns spelen in het oppervlak en eenden reinigen hun verenkleed met opmerkelijke precisie. Maar er verandert iets; het

water begint steeds harder richting het centrum te stromen. De grachten worden schoongespoeld met water dat via het Lozingskanaal richting de grachten wordt gepompt. Dit verstoort de vredige rust van de vroege ochtend. De stroming neemt larven, watervlooien en ander waterleven mee: makkelijke, weerloze prooien. Brasems, voorns, kolblei en andere tandeloze vissen vreten zich vol, maar worden ook onvoorzichtig. Grote baarzen en snoeken verlaten de beschutting van afgemeerde woonboten, meerpalen en overhangende takken, klaar voor de jacht op de onvoorzichtigen. Ondertussen zijn ook de wateren voorbij de Oranjesluizen ontwaakt. Gigantische snoeken die de afgelopen maanden over de randmeren zwierven, zoeken nu de beschutting van IJburg op en doen zich te goed aan de miljoenen voorns die hier overwinteren. De eerste uren na zonsopgang zie je ons vissers ook hier langs de oever staan, de slaap nog in de ogen, turend over het water, op zoek naar tekenen van jagende vis. Nog voor de meeste mensen naast hun bed staan, hebben wij vaak al de mooiste avonturen meegemaakt.

Met kilometers oever, duizenden stekken en een geweldige visstand mogen sportvissers in Amsterdam Oost hun zegeningen tellen. Ga op avontuur en ontdek de andere kant van 't IJ, de Ertshaven, IJhaven, de Dijkgracht, de Nieuwevaart, het Lozingskanaal, de Groene Tunnel en de IJburgbaai. Het avontuur wacht er om beleefd te worden! <

Juul Steyn, sinds enige jaren woonachtig in het Oostelijk Havengebied, is schrijver van het recent verschenen boek *Denken als een vis*. Uitgeverij Pluim, 324 pagina's, € 29,95.

Groot voor jonge mensen.nl
therapeutische coaching voor kinderen,
jongeren en ouderbegeleiding
Samen voorkomen dat
problemen van nu
problemen van later worden

Met Bertus van park naar park

De IJopener vervolgt zijn tochtjes door de wijk. Dit keer starten we in de Borneostraat, doen we het Oosterpark aan en gaan we vandaar naar het Flevopark.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: ARJEN POORTMAN

Deze 'voetreis' van de IJopener begint en eindigt in de Indische Buurt, en net als in eerdere uitstapjes zullen we ook hierin een schrijver gedenken. Maar nu is het iemand die vrijwel in de vergetelheid is geraakt: Bertus Aafjes, in 1914 geboren in de Indische Buurt. Roem is vergankelijk en er zijn maar weinig auteurs die, hoe bekend tijdens hun leven ook, na hun dood nog steeds (of weer) worden gelezen. Ja, Nescio – zijn oeuvre heeft de sloopzucht van de tijd met glans doorstaan. We hebben hem in vorige tochtjes al enkele keren aangehaald.

Nu dus schrijver en dichter Bertus Aafjes, overleden in 1993. Nooit van gehoord, zal menig een zeggen. En waarom weer een dooie schrijver? Er zijn toch genoeg bekende Indische Buurters die nog leven? Zoals entertainment-tycoon Joop van den Ende, gepensioneerd cabaretière Jasperina de Jong, oud-voetballer Wim Kieft of rapper Ali Bouali? Klopt, maar die komen misschien een andere keer aan de beurt. Bovendien zijn er maar weinig die zo mooi over de Indische Buurt hebben geschreven als Aafjes in zijn jeugdherinneringen (*De sneeuw van weleer*).

Natuur in Oost

Om dit stadstochtje iets van een doel in de natuur te geven, kiezen we een route langs twee parken, het Oosterpark en het Flevopark. Beide schitterende groene longen met een eigen karakter en een ligging die voor haast iedereen bereikbaar is. We beginnen bij het voormalige woonhuis van Bertus Aafjes aan de Borneostraat 32, waarover hij schrijft: 'Nog tijdens mijn geboorte hield ons huis op het laatste huis te zijn en kon men niet langer uitkijken in de richting van de Zuiderzee.'

Deed Amsterdam maar zoals Berlijn, een stad die consequent gedenkborden plaatst bij de woonhuizen van min of meer bekende dode schrijvers. 'Hier woonde schrijver X van 1927 tot 1933. Zij/hij schreef hier (volgt een boekti-

tel)'. Mooie gewoonte, zo'n gedenkbord, die de stad een literair verleden geeft en uitnodigt tot schrijvers ontdekken.

We gaan niet 'richting de Zuiderzee', maar steken de Delistraat in en lopen naar het spoor. Daar slaan we linksaf en wandelen vervolgens rechts de spoorwegonderdoorgang van de Javastraat naar de Eerste Van Swinden in. Wat een toeval: in het duister van de tunnel bevindt zich juist wél een – haast onleesbaar – gedenkbord: 'Doorgang vrij, Oost is blij.' Het stamt uit 1939, toen wethouder De Miranda zich sterk had gemaakt voor een onder het spoor gelegen passage van de Indische naar de Dapperbuurt. Tot dan moesten de bewoners een drukke spoorwegovergang passeren.

Dichters onder elkaar

Loop de Eerste Van Swindenstraat uit en ga het Oosterpark in. Geniet van het groen en loop ergens halverwege naar een uitgang om in Aafjes' voetspoor Oosterpark 82 (met gedenkbord!) op te zoeken, het Witsenhuis voor schrijvers die hier een tijdje ongestoord willen verblijven. Het liefst natuurlijk om een meesterwerk te scheppen. Aafjes ging hier vaak de dichter J.C. Bloem ophalen, bekend van het sonnet *De Dapperstraat* waarvan de laatste regel luidt: 'Domweg gelukkig, in de Dapperstraat.' Onsterfelijke woorden.

Samen liepen ze van Bloems huis naar de kroeg. Aafjes schrijft: 'We zeiden geen woord, ledigden alleen met het voortschrijden van de uren onze kelkjes jenever. Tenslotte bracht ik dan toch het gesprek op het befaamde sonnet, ik prees het als een der mooiste sonnetten van de ganse literatuur en opperde dat vooral de slotregel – zoals iedere slotregel van een sonnet behoorde te zijn – magistraal was. Ik citeerde: "Stomweg gelukkig, in de Dapperstraat". Bloem bewoog zich niet in zijn stoel, hief zijn kelkje jenever tegen de namiddaghemel en zei uiterst minzaam, maar zeer ge-

decideerd: "Domweg gelukkig, in de Dapperstraat, Bertus".'

Die pijnlijke vergissing dreunt na als we van het Oosterpark naar de Wijtenbachstraat lopen, het spoor onderdoor gaan en de Insulindeweg bereiken. Daar staat tegenover het nieuwe appartementengebouw De Smaragd een richtingaanwijzer voor voetgangers met het Oosterpark (500 m) en het Flevopark (1,2 km) erop. Kuier op je gemak de lange Insulindeweg af, door Aafjes 'de hoofdstraat' genoemd van 'een stratennet dat zich uitstreckte tot de Ringvaart.' Een kilometer verder loop je via een onopvallend voetpad op de kruising van de Insulindeweg (rechterkant) met de Kramatweg het Flevopark binnen. De bomen, het groen, de rust hier – ook van de Joodse begraafplaats Zeeburg: het is zo overweldigend dat we nu maar beter kunnen zwijgen. <

DIERENKLINIEK Java-eiland
HAVENS

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

AMSTERDAM PRINT SERVICE

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Voor de mooiste kerstkado's met een persoonlijk tintje

Shirts, schorten, puzzels, tassen, bekers en nog veel meer, te bedrukken met eigen tekening foto of tekst.

Kom langs en maak je eigen persoonlijke kado!

in 1 à 2 dagen klaar, met eigen tekening, foto of tekst

Ook je eigen kalender is in 1 dag klaar!

U vindt ons vlak bij winkelcentrum Brazilië, bereikbaar met tram 26, gratis parkeren onder de AH. C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam, 020 - 419 7200 www.thephotofactory.nl, winkel@thephotofactory.nl

compaan counseling
een persoonlijke aanpak

Praktijk voor stressbehandeling en psychosociale therapie

- coachen en counsellen met mindfulness
- lichaamsgerichte therapie
- focussen
- homospecifieke hulpverlening

www.stressbehandelingamsterdam.nl
info@stressbehandelingamsterdam.nl

Hélène van Bijnen
JF van Hengelstraat 30
1019 DC Amsterdam
06-40556196

Liefdewerk nieuw papier

TEKST: SIMONE SLOTBOOM
FOTO: IJOPENER

De feestdagen komen eraan. Al is het dit jaar allesbehalve groot feest. Letterlijk niet, vanwege coronamaatregelen. Maar ook figuurlijk valt er weinig te vieren. Het zijn in meer dan één opzicht donkere dagen voor kerst. Met ons decembernummer sluiten we traditiegetrouw het jaar af. Positief en hoopvol. Want ieder eind is een nieuw begin. Een frisse start. Een nieuwe jaargang.

Vijftien jaar hebben we tot nu toe gevuld. Met 75 edities. Met verhalen, nieuws en wetenswaardigheden. Met de buurt. Met steun van de buurt. Met vrijwilligers uit de buurt. Mensen met hart voor de zaak. De niet-commerciële variant. De 'goede' zaak, zeg maar. Zonder winst oogmerk. Mensen die zich inzetten voor een gemeenschappelijk doel. Voor hun gemeenschap.

Dat is pure rijkdom. Want belangeloos bijdragen is verre van vanzelfsprekend. Was vrijwilligerswerk vroeger een vaste, gewaardeerde invulling van vrije tijd, tegenwoordig noemen we het eerder: voor niets werken. Liefdewerk oud papier. Dat klinkt bijna dom. Of het moet iets anders opleveren. In de zin van werk- of levenservaring. En tijdelijk van aard zijn. Vrijwilligerswerk als stap richting een doel, niet als doel op zich. Ik snap die veranderde visie wel. Vrijwillig is immers niet vrijblijvend. Lof en waardering levert het niet altijd op. Mogelijk zelfs stank voor dank. Het neemt structureel tijd in beslag. En tijd is geld. Had het ooit aanzien om in een bestuur te zitten, nu is de voornaamste indicator voor status: geld.

En geld: daar ontbreekt het in de vrijwillige hoek vaak aan. Verenigingen hebben leden. Stichtingen donateurs. En dan zijn er nog subsidies. Om vrijwilligers aan de gang te houden, zijn inkomsten een vereiste. Wat de missie ook is, het kost altijd geld. Van voetbalclub tot buurtblad. Want zonder bal geen spel en zonder papier geen krant. Als niemand het doel financieel ondersteunt, dan houdt het op. Je kunt natuurlijk zeggen: dan is er geen draagvlak voor. Een veelgehoord argument. Al is het erg kort door de bocht. En: wie betaalt, bepaalt.

Je kunt ook onderzoeken of er draagvlak is, onder het motto: meten is weten. Al is niet alles objectief meetbaar. Abstracte begrippen zijn moeilijk in cijfers te vatten. Geloof. Vertrouwen. Liefde. Welzijn. Je kunt hooguit meten wat mensen denken te weten. Of toetsen aan vooraf gestelde criteria. Gevoelens zijn bijvoorbeeld lastig meetbaar. Nut en noodzaak ook. Want

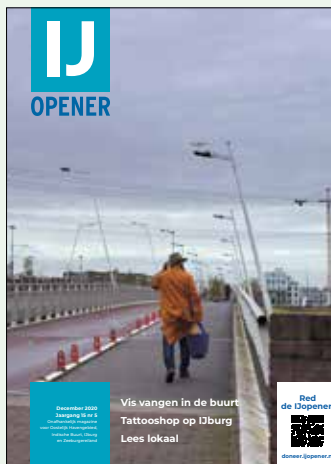
waar druk je nut in uit? Iets kan nuttig zijn op heel veel manieren. En tegelijkertijd ook totaal niet. Dat hangt van de invalshoek af.

Sociaal nuttig is abstract in het kwadraat. Toch is ons sociaal nut 'gemeten'. Al was het niet 'ons' nut, maar nut en noodzaak van buurtkranten in het algemeen. In heel Amsterdam. Niet het specifieke, concrete nut van IJopener in Oost. Het is ook niet echt 'onderzocht'. Bestaande gegevens uit de Burgermonitor van 2017 zijn geanalyseerd. Aan de hand van drie speerpunten van nieuw sociaal beleid: 'verbondenheid en betrokkenheid', 'samenredzaamheid' en 'zelfredzaamheid en ontplooiing'. De conclusie? Sociaal gezien hebben buurtbladen geen 'meetbaar' nut. Op de drie genoemde punten, aan de hand van de gebruikte data. En dus geen noodzaak. Geen noodzaak, dan ook geen geld. Althans niet uit het potje: sociaal.

Is dit meten wat je wilt weten? Zelfreflectie is voor eenieder een deugd en voor een wetenschapper een must. De analyse wijst overigens uit dat lezers van buurtkranten zich méér verbonden voelen met de buurt dan niet-lezers. Fantastisch, zou je denken. Houden die buurtbladen. Maar nee. Bewoners kunnen ook de buurtkrant lezen, juist omdat ze zich verbonden voelen. Een typisch kip of ei-dilemma. De analisten weten niet

wat er eerder was. Het college ook niet. De stadsdeelcommissie ook niet. Tot zover geen probleem. De patstelling vloeit logischerwijs voort uit de vraagstelling. Maar nader onderzoek volgt niet. Wél een stopzetting van alle sociale subsidie aan alle buurtkranten in heel Amsterdam.

Anderhalf decennium IJopener. Dankzij vrijwilligers die eigen tijd en geld steken in onze goede zaak: het bedienen van u als lezer. Vóór de buurt, dóór de buurt. Dat is al jaren onze slogan. Wij brengen u het nieuws gratis. Huis-aan-huis. Onze 'sweet sixteen' maken we mogelijk niet vol op papier. Hopelijk staat er een mecenas op. Of een voorvechter van onze goede zaak. Misschien vindt Amsterdam nog een potje waar ons dekseltje wel op past. Want goed zijn we. Goed in wat we doen. En dat is niet advertenties verkopen, fondsenwerving of een idealistische stichting commercieel runnen. Al nemen we die taken er vaak bij, uit liefde voor ons blad. Wij zijn goed in woord. En in beeld. Schrijvers, fotografen en tekenaars. Dat zijn wij. Daar ligt ons hart. Bij ons creatieve talent. En bij onze buurt. In liefdewerk oud papier. En hopelijk in het nieuwe jaar: op nieuw papier. <

SAMENSTELLING: CORRY ZOLL

Grafisch Werkcentrum Amsterdam

Het GWA wordt medio volgend jaar door projectontwikkelaar Kroonenberg uit de locatie Molukkenstraat 200 gezet om plaats te maken voor winkels. Na 15 jaar moeten ze dus op zoek naar een geschikte, nieuwe plek voor al die tonnen aan historisch grafisch materiaal. Geen sinecure.

Als de coronamaatregelen het toestaan is iedereen op zondag 13 december welkom om zelf iets te komen maken, bijvoorbeeld nieuwjaarskaarten drukken met houten en loden letters. Bekijk eens de website www.grafisch-werkcentrumamsterdam.nl/ voor informatie, cursussen en het posterwinkeltje. <

AED op Zeeburger-eiland

Bij een hartstilstand kan een AED (Automatische Externe Defibrillator) levensreddend zijn. Op Zeeburger-eiland hangt sinds kort een publieke AED, in de noordwesthoek van het eiland bij de entree van de Akropolistoren. Het initiatief komt van de Coöperatieve Bewonersvereniging Akropolistoren. De AED is inmiddels aangemeld bij HartslagNu. Alle gecertificeerde hulpverleners in de buurt worden uitgenodigd zich bij HartslagNu aan te melden, zodat ze in geval van nood opgeroepen kunnen worden. Wilt u meer weten over dit initiatief, dan kunt u mailen met evert.beumer@xs4all.nl of g.sondermeijer@ziggo.nl. www.hartslagnu.nl <

Zorgen op het Steiger-eiland

Op Steigereiland-Zuid worden in rap tempo panden opgekocht door huisjesmelkers, die ze vertimmeren tot kleine appartementen of zelfs kamers die voor de hoofdprijs worden verhuurd. De veelal tijdelijke nieuwe bewoners hebben geen binding met de buurt en zorgden afgelopen zomer voor overlast: lawaai en rotzooi op straat.

De bewoners zijn niet tegen meer verhuur. Maar niet op deze manier. Bovendien vissen gewone kopers achter het net: zij kunnen niet opbieden tegen de pandjesbazen.

Om Steigereiland leuk, leefbaar en betaalbaar te houden zijn een aantal bewoners de krachten aan het bundelen. Zo zijn recent met zo'n 70 huishoudens twee bezwaarprocedures gestart en zullen er meer volgen. Daarnaast wordt gesproken met verschillende lokale politici. Inmiddels is toegezegd dat de gemeenteraad de gesignaleerde misstanden aan de wethouder gaat voorleggen.

Heb je ideeën? Wil je meehelpen? Dit kan via de website www.weigereiland.nl <

Bomenkap Java-plantsoen

Stadsdeel Oost wil de toegang tot het Flevopark vanuit het Javaplantsoen verbeteren. De hellingbaan voor minder validen is nu te steil en te smal. Om dit op te lossen wil het stadsdeel vreemd genoeg nu een tweede hellingbaan aanleggen. Hiervoor wordt de groenstrook gekapt die het Javaplantsoen scheidt van de drukke Insulinde-weg. Volgens de Vrienden van het Flevopark ([zie vriendenvanhetflevopark.nl](http://zie.vriendenvanhetflevopark.nl)) kan simpelweg de huidige hellingbaan worden verbeterd. Voor dat plan hoeft geen enkele boom te wijken. Met het uitgespaarde geld kan worden ingezet op échte vergroening van het Javaplantsoen. De Vriendenvereniging is daarom in verzet gekomen tegen de plannen. Mensen die willen helpen bij deze actie kunnen zich aanmelden via de website, www.vriendenvanhetflevopark.nl <

Reizen met kinderen

Vorig jaar hebben Sanne en Joep een prachtige wereldreis gemaakt met hun dochter Sophie (5 jaar). Naar aanleiding van deze wereldreis willen zij andere ouders inspireren en informeren over (verre) reizen met kinderen en hebben ze een website gemaakt voor de doelgroep gezinnen die van reizen houden. Ook voor Amsterdam hebben de schrijvers 28 tips. www.reiskoe.nl/amsterdam-met-kinderen <

<

Steun het Plein Theater

Het podium van de wereld om ons heen met een internationale oriëntatie: Het Plein Theater aan Mauritskade / Sajatplein is een unieke plek in Amsterdam-Oost met theater, dans en muziek voor kinderen, jongeren en volwassenen, en een Eetlokaal. Helaas dreigt er na 38 jaar sluiting door Covid-19 én de afwijzing van structurele subsidie. Het theater is een petitie gestart en verzoekt de Gemeente Amsterdam dringend om extra steun te verlenen. Ook is een crowdfundingactie opgezet.

Petitie: petities.nl/petitions/behoud-het-theater-op-het-plein

Crowdfunding: www.voordekunst.nl/projecten/11266-steun-het-plein-theater-nu-1

www.plein-theater.nl <

De Haak-In gaat door in 2021

De subsidie voor de Haak-In in de Molukkenstraat stopt. De creatieve kracht van Haak-In Corrie van Huisstede is na rijp beraad met deskundigen, vrienden, kennissen en familieleden tot het besluit gekomen dat ze wil doorgaan met de duurzame verwerking van plastics.

Om financieel op een goede en gezonde manier door te kunnen draaien is er een schitterende verjaardagskalender te koop. De kalender kost € 10,- (excl. verzendkosten). De opbrengst komt ten goede aan het voortbestaan van de Haak-In. Daarnaast zijn donaties van harte welkom. www.haakin.nl <

Nieuw park op IJburg

IJburg krijgt een nieuw park: het Steigerpark. Het wordt een groen park waar jong en oud kan verblijven, ontmoeten, spelen en bewegen. Er is ook plek voor kunst. Bewoners konden via stemmen bepalen welk kunstwerk er komt. Kunstenaars Rob Sweere en Jonas Wijtenburg hebben een ontwerp gemaakt, met als thema pionierschap en relatie tot water.

Bij het ter perse gaan van dit nummer is nog niet bekend welk kunstwerk heeft gewonnen. De ontwerpen zijn te zien op www.halloijburg.nl/steigerpark <

Oost Begroot kan succesje worden

Tweehonderdduizend euro mochten de bewoners van IJburg en Zeeburgereiland van de gemeente gebruiken voor 'buurtbudgettering'. Ze konden zelf plannen voorstellen, die vervolgens op haalbaarheid werden getoetst. De IJopener maakt de balans op en doet aanbevelingen voor de toekomst.

TEKST: JOYCE HES EN JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: ARJEN POORTMAN

Voor IJburg en Zeeburgereiland is het opmerkelijke initiatief Oost Begroot achter de rug. De gemeente heeft de bewoners van de vier gebieden van stadsdeel Oost tweehonderdduizend euro per gebied ter beschikking gesteld om zelf buurtplannen te ontwikkelen. Iedereen boven de twaalf jaar kon een idee indienen.

De bewoners van IJburg en Zeeburgereiland kozen een aantal onderwerpen uit, hingen er een prijskaartje aan en uiteindelijk volgde er begin oktober een stemming over. Voor het andere deel van het verspreidingsgebied van de IJopener – de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied – is de procedure nog in volle gang. Ook Oud-Oost en Watergraafsmeer delen in de begrotingsvreugd. In totaal is acht ton ter beschikking gesteld.

Het stadsdeel formuleerde het zo: 'Bouwt u ook mee aan sterke buurten in Oost? Dat kan met Oost Begroot. Hiermee krijgt u meer invloed op wat u belangrijk vindt in uw eigen gebied. Samen met uw medebewoners bepaalt u welke vijf thema's van belang zijn. Om vervolgens het beschikbare geld te verdelen over deze gekozen thema's. Tot slot kiest u welke ingediende projecten worden uitgevoerd.'

3.228 bewoners

Op IJburg en Zeeburgereiland hebben 3.228 bewoners op de ingestuurde plannen gestemd. In totaal zullen twaalf plannen worden uitgevoerd. Waar gaat het zoal om? De door de bewoners uitgekozen thema's zijn: buurtverbindingen (36.857 euro. Geen nieuwe bus of tram, maar verbinding als onderlinge samenhang); voorzieningen en activiteiten voor kinderen en jongeren (43.714 euro); culturele activiteiten (32.381 euro); klimaat en duurzaamheid

(35.810 euro) en meer groen (51.238 euro). De twaalf winnaars op IJburg en Zeeburgereiland zijn:

- Help De Drie Koningen (de grote voormalige silo's op Zeeburgereiland) te realiseren.
- Internationaal vrouwenkoor met voorstellingen in IJburg.
- Van repair- naar circulairecafé.
- Parkeermoestuinen op IJburg.
- Beplante hekken rond afvalcontainers tegen wegwaaiend afval.
- Kale bruggen opvrolijken met fleurige bloembakken.
- Relaxen, ontdekken en proeven in het Voedselpark op IJburg.
- SET Community Gardens – groen voor integratie.
- Lekker zelf bouwen op VRIJland.
- Ontdek de natuur van IJburg.
- Jong & Groen IJburg.
- Winterfeest IJburg op het Joris Ivensplein.

Kortom, geen groot bier maar bescheiden buurtprojecten. Onze gewaardeerde concurrent en collega wijkkrant *De Brug* kopte enigszins meesmuilend: 'Plannen ontstijgen niveau plantenbak in lantaarnpaal niet.' Inderdaad, maar dat is ook precies de bedoeling van Oost Begroot. En trouwens: wat is er mis met een mooie plantenbak in een lantaarnpaal? Voor heel wat mensen is dat het verschil tussen een fijne straat en een rotstraat, tussen je goed voelen als je je buurt in fietst of bevangen worden door neerslachtigheid vanwege zoi en verpaupering.

Gemeentelijke geldsmijter?

De vraag of hier sprake is van gemeentelijke geldsmijterij is uiteraard gerechtvaardigd, maar gelet op de betrokkenheid van de be-

woners, de realiseerbaarheid van de plannen en het te verwachten plezier daarvan kun je zonder al te veel risico zeggen dat Oost Begroot wel eens een succesje kan worden. Maar wel een beperkt succes.

Allereerst door de tijd. Oost Begroot is slechts bedoeld voor één jaar.

Geen groot bier maar bescheiden buurtprojecten

En ook beperkt door de personele middelen: het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat er betaalde krachten worden aangesteld voor deze buurtbudgettering. Er wordt puur uitgegaan van vrijwilligerswerk. Hetgeen betekent dat ook een vergoeding van projectleiders voor beheer van bijvoorbeeld groen buiten Oost Begroot valt.

Verder zijn natuurlijk de corona en de lockdown onverwachte beperkingen. Een live bijeenkomst op 7 maart op IJburg kon geen vervolg meer krijgen. Alles moest verder digitaal gebeuren.

Ook bleek er gaandeweg een beperking te zijn in de mogelijkheden voor de locaties. Goed voorbeeld daarvan is het plan van Amita Jansen voor een park met bijtuin op de Oostpunt van Zeeburgereiland. Het plan was goed beargumenteerd. Steeds meer soorten bijen

Op professionele wijze worden uw 8mm films, VHS-, Video8-, Mini-DV-tapes naar DVDBluray, USB-stick of externe harde schijf (MP4 of 4K) overgezet.
Wim Daems Producties sinds 1996

www.wdpro.nl
06 51 95 52 98

HAAS & Popi
Restaurant
Lunch Borrel Diner
Woensdag tm zondag open
Beschikbaar voor verhuur

verhuur@haasenpopi.nl

f @haasenpopi
Pampuslaan 501, strand IJburg

De tuin van SET

zijn bedreigd of verdwenen. Het opbouwen van een nieuw ecosysteem op de Oostpunt van Zeeburgereiland zou niet alleen goed zijn voor het milieu en de biodiversiteit stimuleren, maar zou ook een educatieve functie hebben. Het plan werd echter afgewezen. Het bleek onhaalbaar vanwege gebiedsontwikkeling en tijdelijke invulling, waardoor de komende jaren daar niets mogelijk is.

Ook het plan voor een apart hondenstrand bij wat nu het IJburgerstrand is, kwam om dezelfde reden niet door de haalbaarheidstoets. Daar waar expliciet een locatie genoemd is, lijken de plannenindieners in het nadeel te zijn geweest. Het plan voor een kringloopwinkel in wat de Olympusschool was, werd afgewezen omdat nog onduidelijk is hoe deze locatie zal worden ingevuld. Maar het plan voor een voedselbos zonder duidelijke locatie werd wel toegewezen.

Reactie Rick Vermin

We vroegen bestuurder Rick Vermin van stadsdeel Oost naar de genoemde inperking van de locaties, naar de termijn van één jaar – of die niet te kort was – en naar het effect van corona op Oost Begroot.

In een telefonisch interview met een van ons zei Vermin dat het demotiverend zou hebben gewerkt als van tevoren aangegeven was welke locaties al een andere bestemming hadden. Bovendien, zo stelde hij, hadden de plannenindieners toch gebruik kunnen maken van de toegezegde hulp- en adviesfunctie om hun plannen eventueel bij te stellen.

Een nadere check bij de indieners van het

kringloopproject leert dat zij achteraf pas hoorden dat ze direct steun hadden kunnen vragen bij de makers en organisatoren van Oost Begroot. Als ze nader op de hoogte waren geweest, hadden zij alsnog een aangepast plan ingediend waarbij niet de Olympusschool zou zijn genoemd, maar containers om hun activiteiten in te beginnen. Ook vertelden ze dat een paar indieners hebben geprobeerd ondersteuning te krijgen, maar dat dat niet echt lukte.

Op de vraag naar de invloed van corona op Oost Begroot zei Vermin dat deze groot was geweest. Hij wees erop dat Oud-Oost, waar het project is afgerond, het voordeel had dat hij en het straatteam dat contact zocht met bewoners echt met hen ‘in gesprek’ konden gaan. Dat kon op IJburg en Zeeburgereiland na de live bijeenkomst op 7 maart niet meer, en dat had hij inderdaad als nadeel ervaren.

Over de termijn van één jaar zei Rick Vermin met nadruk dat Oost Begroot echt een leerproces voor het stadsdeel is en dat het met de plannen voor 2021 zeker niet gedaan is. Hij gaat daar naar eigen zeggen op voortborduren.

En wat dat leerproces betreft: er zou een evaluatie komen van de gevolgde procedure. Die was als volgt. Eerst moesten er plannen worden ingediend die pasten in de vijf prioriteiten. Die werden beoordeeld op haalbaarheid. Vervolgens moesten er digitaal likes worden uitgedeeld, waarbij je in elk geval dertig likes of meer moest hebben om door te kunnen naar de volgende en laatste stemronde.

De kritiek die er was betrof het feit dat de haalbaarheidstoets die door het stadsdeel werd uit-

De drie koningen

gevoerd niet erg transparant was. En dat bij de tweede selectie, waarbij je in elk geval dertig likes moest hebben, je netwerk op de sociale media een te grote rol speelde. Volgens Vermin viel het allemaal best mee, want uiteindelijk moest er op basis van persoonlijke en gevalideerde stemmen worden gestemd.

In de kinderschoenen

Samengevat: Oost Begroot was een goede poging tot buurtbudgettering maar stond (en staat) nog wel in de kinderschoenen. Daarbij had het corona tegen.

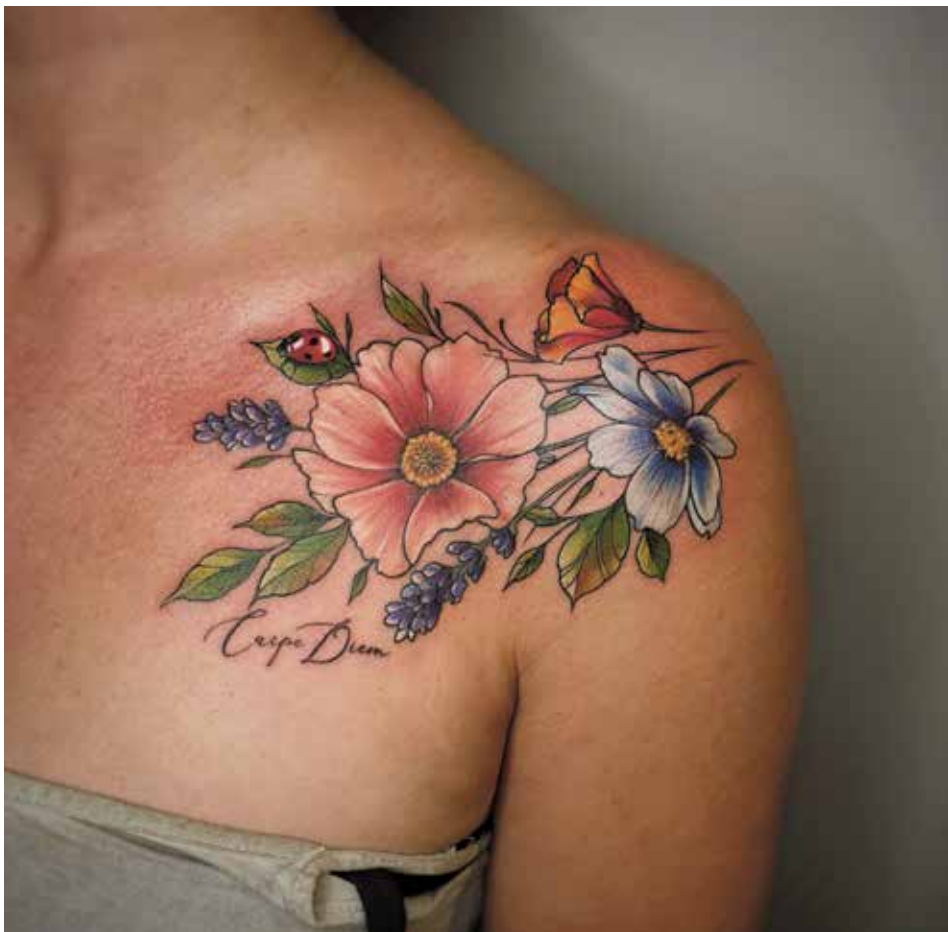
Ons lijkt het belangrijk dat de indieners van de diverse plannen – en zeker ook zij van wie de plannen het niet haalden – zo snel mogelijk bij de evaluatie worden betrokken. Zodat de projecten die nu nog lopen gaandeweg kunnen worden bijgesteld. Ook zouden initiatiefnemers en indieners nog een keer betrokken kunnen worden bij de opzet van nieuwe procedures in een tussentijdse online meeting over wijzigingen dan wel verbeteringen voor de toekomst.

Begin volgend jaar weten we meer over de winnaars van Oost Begroot in de Indische Buurt en het Oostelijk Havengebied. En dan volgt, net als op IJburg, de uitwerking. Liefst voor langer dan een jaar. Dat wordt het echt zware werk. <

Hier kunnen plantenbakken helpen

Tatoeages zijn vaak unieke kunstwerkjes

TEKST: LIDA GEERS
FOTO'S: CLEO VLAMING en MARLOES LUPKER

Is een tatoeage kunst of niet? Om daar achter te komen interview ik een tattoo kunstenaar op IJburg. Omdat tattooshops en studio's in de binnenstad vaak klein lijken, is mijn verbazing groot als ik Ink & Intuition binnenstap. Het blijkt een royale luxueuze studio waarin eigenaresse Marloes Lupker mij met trots verwelkomt.

Mijn eerste vraag is: 'Hoe word je tattoo kunstenaar?' Marloes, 32 jaar, vertelt dat zij vanaf haar veertiende al de droom had ooit tattoo kunstenaar te worden. Ze had samen met haar moeder een tatoeage laten zetten, een roos. Toen ze de shop uitliepen zei ze tegen haar moeder dat ze het leuk vond wat die man had gedaan, maar dat zij het waarschijnlijk beter kon. Dat is in haar hoofd blijven hangen, zij het dat ze niet in één rechte lijn haar doel bereikte. Nadat ze haar vwo-diploma had gehaald wilde ze archeologie stude-

ren. Dat bleek na één week al een vergissing. Maar wat dan wel? Haar moeder herinnerde haar aan haar voornemen ooit een tattoo kunstenaar te worden. Ze ging op zoek naar een opleiding en vond Upper Ten Tattoos, in de Maasstraat. Maar daar was geld voor nodig. Om dat bij elkaar te krijgen werd ze tandarts-assistente. Marloes: 'Dat leek mij wel handig als je tattoo kunstenaar wilt worden. Je leert een heleboel over hygiëne en ik dacht dat ik dat wel nodig had bij wat ik wilde. Plus, ik verdiende er geld mee. Toen ik voldoende gespaard had, stopte ik bij de tandarts en meldde me aan voor de opleiding. Dat betekende niet meteen laten zien hoe goed je tatoeages kunt ontwerpen, maar dagenlang machines uit elkaar halen en in elkaar zetten en veel oefenen op een lapje siliconen. Hierdoor leer je hoe een tatoeëermachine in de hand ligt en hoe je ermee moet werken.'

Kunst of niet?

Omdat ze echt kunst wilde maken van haar tatoeages, besloot ze naast haar opleiding bij Upper Ten Tattoos een opleiding aan de kunst-academie te volgen. Lachend: 'De eerste keer

kwam ik bij de Rietveld Academie niet eens de eerste ronde door. Ik probeerde het nog een keer en werd toen toegelaten voor de avondopleiding. Ik vond het geweldig. Je deed van alles om kennis te maken met de diverse disciplines. In het tweede jaar begonnen de leerkrachten echter van mij te verlangen dat ik een richting zou kiezen die niet mijn richting was. Zij vonden namelijk dat tatoeëren geen kunst was. Toen ben ik gestopt. Ik had inmiddels een mooie portfolio gemaakt en kwam via Facebook terecht bij een tattooshop in Voorschoten. Daar heb ik zes jaar gewerkt. In een tattooshop gaat het anders dan bij een normaal bedrijf. Je bent er zzp'er. Je huurt een eigen werkplek en je bepaalt zelf wat je doet en hoe je het doet, als het maar past bij de uitstraling van de shop waar je werkt.' Na zes jaar besloot ze een eigen studio op te zetten en begin 2019 is ze uit Voorschoten weggegaan. Na een lange zoektocht – veel winkeleigenaren wezen haar af omdat tatoeëren geassocieerd werd met Hells Angels – vond ze eind 2019 deze ruimte op IJburg. Het bleek een geweldige plek waar haar studio met veel succes al een jaar draait. Ze heeft er vier werkplekken, waarvan er drie

EXCLUSIEF VOOR LEZERS

Arjen Poortmans
mooiste foto's uit
de IJopener.

Nu te bestellen in
gelimiteerde oplage!

www.poortman.photo/ijopener

de7 Provincien
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

De specialist voor dakterrassen, rvs leuningen, balustrades, trappen, verbouwingen en dakopbouwen. Wij werken vanaf 'creatief' concept tot en met volledige uitvoering, en bouwen altijd duurzaam.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

verhuurd worden. Degenen die zo'n plek huren moeten zelf voor hun apparatuur en inkt zorgen.

Dezelfde tatoeage graag

Marloes vertelt dat mensen die getatoeëerd willen worden meestal via internet of telefonisch contact met haar opnemen en vertellen waar de tatoeage aan moet voldoen, in welke stijl ze hem willen en waar hij gezet moet worden. 'Ik ga dan aan de slag en maak een of meerdere tekeningen waarvan ik denk dat ze voldoen aan de wens van de klant.' Op de vraag of ze de afbeeldingen uit een voorbeeldenboek haalt, kijkt ze me verbaasd aan. 'Nee, dat doen de studio's misschien die voor een toerist een kleine tatoeage zetten, maar bij mij en in veel gerenommeerde studio's gebeurt dat in ieder geval niet. Ik heb veel tijd

Niet alleen voor Hells Angels

nodig voordat ik tevreden ben over het resultaat en dan moet de klant het natuurlijk ook nog zijn. Het gebeurt regelmatig dat mensen heel graag een tatoeage willen die ze op internet of bij iemand anders hebben gezien. Je kunt dan zeggen dat het niet zo'n goed idee is, maar daar wordt niet naar geluisterd. Ik maak dan een ontwerp in de richting van wat de mensen willen. Maar nooit wordt hij precies zo. Negenennegentig procent van mijn

ontwerpen is goed of zelfs nog mooier dan de klant had bedacht. Pas daarna komen ze naar de studio om hem ook daadwerkelijk te laten zetten.' Marloes heeft niet één bepaalde stijl, maar is in haar ontwerpen heel veelzijdig en ze pakt ook elke uitdaging aan. Op de vraag of het wel eens gebeurt dat ze een spelfout maakt in de tekst of totaal de plank mislaat als het in een vreemde taal moet, antwoordt ze dat ze alles eerst driedubbel laat checken. Dan nog is er een laatste check, omdat de tatoeage eerst met carbonpapier op de huid wordt aangebracht. Pas daarna, als alles is goed bevonden, gaat ze aan de slag.

Factor vijftig in de zon

Een tatoeagemachine werkt als een soort naaimachine: de naald gaat op en neer en prikt minuscule gaatjes in de huid. En ja, het doet zeer, bij de één meer dan bij de ander. De naald wordt tijdens het zetten steeds in een klein potje inkt gedoopt. Voor iedere kleur is er een apart potje. 'Er gaat maar een klein beetje inkt in de huid, de rest blijft erop liggen en dat veeg je dan steeds weg. Daar gaat veel tijd inzitten.' De tatoeage op haar eigen arm heeft acht uur in beslag genomen. De inktmoleculen zijn te groot om door het afweersysteem van het lichaam te worden verwijderd. Daarom worden ze ingekapseld en hierdoor blijft de tatoeage zichtbaar en mooi, als je er tenminste niet mee in de zon gaat zitten of je anders insmeert met minimaal factor vijftig. Het is daarom ook heel veel werk om de tatoeage als je hem

Marloes geconcentreerd bezig met het zetten van een tatoeage

niet mooi meer vindt, te laten verwijderen. Zelf wijst ze op de tatoeage die ze met haar moeder had laten zetten. Die past niet meer bij wat ze mooi vindt en hij wordt nu weggeglaserd. 'Niet helemaal hoor, dat is veel te duur. Als hij licht genoeg is, kan ik daar weer een mooie nieuwe tatoeage overheen laten zetten.'

www.marloeslupker.com

Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade

Vorbij de Golden Gate

TEKST: LISA SCHEERDER

Ondanks corona vergadert stadsdeel Oost moedig voort. Digitaal. Het levert een bekend schouwspel op: halve hoofden, voortdurend geritsel van papier en schrappen van de keel, kleine inkijkjes in inrichting en persoonlijke mate van geordendheid; we komen van alles te weten over de commissieleden en de leden van het dagelijks bestuur van ons stadsdeel. Dit alles door een blik in de huiskamer of werkkamer van hen die als taak hebben onze belangen te vertegenwoordigen. Duidelijk is dat de pandemie het hele gemeentelijke proces van voorstellen doen en besluiten nemen raakt. Het zorgt voor korte agenda's. Alleen het hoogstnoodzakelijke komt erop terecht. Zijn alle politieke wensen daarmee door de pandemie in de ijskast gezet? Toch niet helemaal. Dat bleek bijvoorbeeld bij de behandeling van het voorontwerpbestemmingsplan IJtram, Pampuslaan. Dit bestemmingsplan is nodig om een verlenging van tram 26 naar Centrumeiland mogelijk te maken. Het bestemmingsplan IJburg 2de fase, waardoor Centrumeiland en Strandeiland aangelegd kunnen worden, blijkt tot ontsteltenis van iedereen niet te voorzien in de aanleg van een tramlijn of een andere openbaarvervoerverzorging. Bijna twee jaar geleden is in de stadsdeelcommissie uitgebreid gesproken over hoe Strandeiland en Cen-

trumeiland eruit zouden moeten komen te zien; gesproken werd over punttaken en indrukwekkende bouwwerken die als landmark zouden fungeren, maar kennelijk is het openbaar vervoer er toen bij ingeschoten. Hierdoor moet de tram met behulp van de crisis- en herstelwet in de huidige plannen worden geperst. Dat blijkt niet zonder problemen te kunnen, omdat woningen langs dit nieuwe deel van de trambaan te maken krijgen met een zwaardere geluidbelasting door de tram – waar niet op gerekend was – en er dus aanvullende maatregelen nodig zijn om een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in deze woningen mogelijk te maken. En dan buigt de vergadering zich over de vraag hoe de geluidbelasting naar beneden kan worden gebracht. Geopperd wordt om de tram op een groene ondergrond te laten rijden, net zoals bij de Hortus gebeurt. Een natuurlijke ondergrond zal ongetwijfeld geluid absorberen. Maar of dat genoeg is? En heeft IJburg niet behoefte aan een robuuster openbaarvervoersysteem? Er zijn nu al grote zorgen over de capaciteit van lijn 26 en over de regelmatige uitval. Het OV-systeem is te afhankelijk van deze ene tramlijn. En dan komt een oude politieke wens weer naar boven: een metroverbinding tussen het Centraal Station en Almere, uiteraard via IJburg. Twee jaar geleden ook al besproken in de stadsdeelcommissie. De portefeuillehouder sprak

toen over een Golden Gate brug die zou oprijzen uit het IJmeer en zo IJburg tot de nieuwe toegangspoort van Amsterdam zou maken. Nu is de toon bescheidener. De portefeuillehouder rept niet meer van toegangspoorten en IJburg als centrum van de stad. Nu gaat het over een gewenste robuustheid, een behoefte die rechtstreeks lijkt voort te komen uit de pandemie en de onzekerheden die dat voor ons bestaan oplevert. Een robuuste openbaarvervoerverbinding tussen Amsterdam en Almere is nodig volgens de portefeuillehouder. Lijn 26 zou omgebouwd moeten worden tot een ondergrondse metroverbinding die via Centrumeiland moet worden doorgetrokken naar Almere. Bijkomend voordeel is dat lijn 26 dan geheel ondergronds komt te liggen, waardoor de geluidsproblemen meteen opgelost zijn en de vrijkomende ruimte bovengronds gebruikt kan worden om een groenvoorziening voor alle IJburgers te realiseren.

Het college van burgemeester en wethouders dat beslist over het bestemmingsplan zou wel gek zijn als het dit advies niet overneemt.

Elk nummer doet IJopener kort verslag van de maandelijkse vergaderingen van de stadsdeelcommissie Oost in de vergaderzaal aan de Oranje-Vrijstaatkade.

Op het braakliggende terrein tegenover Studio/K aan de Borneostraat begint de nieuwbouw van woonblok AQ16, het sluitstuk van de in 2002 gestarte vernieuwingsopgave voor de Indische Buurt. Hillechien Meijer, vanaf 2004 werkzaam als gebiedsontwikkelaar voor de Alliantie, zag de buurt opbloeien tot een van de populairste in Amsterdam.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: ARJEN POORTMAN

Senang in de Indische Buurt

De vraagstukken die spelen rond pand AQ16, een blok met 118 sociale huurwoningen en drie bedrijfsruimtes, laten zien hoe snel Amsterdam is veranderd. Twintig jaar geleden stond het verhogen van de leefbaarheid in deze Vogelaarwijk centraal, inmiddels is méér en duurzamer bouwen het speerpunt van het gemeentelijk beleid. Hillechien vertelt dat bij het tekenen van het voorraadbeheerplan in 2002, de urgentie om de Indische Buurt op te knappen groot was. De inzet was om de buurt vooral door renovatie met behoud van karakteristieke architectuur te verbeteren. De Smaragd tegenover het Muiderpoortstation en de Borneohof waren op dat moment de enige locaties binnen het plan waar men bewust voor nieuwbouw koos.

‘De Borneohof aan het Javaplein is ontwikkeld om het plein een nieuwe impuls te geven en ruimte te creëren voor publieke voorzieningen en bedrijvigheid op de begane grond.’ Hillechien vertelt dat juist ook kleinere projecten, zoals het aantrekken van restaurant De Wilde Zwijnen, een enorme boost gaven aan de wijk: ‘Ik merkte toen voor het eerst dat de Indische Buurt onderdeel van de stad werd. Mensen kwamen uit andere stadsdelen om hier te eten en zagen hoe bijzonder en gevarieerd het hier is.’

Sloop versus renovatie

De kritiek dat er in oude stadsbuurten zoals de Indische Buurt te makkelijk voor sloop is gekozen, wijst Hillechien van de hand. ‘We hebben in de meeste gevallen gekozen voor renovatie. Later in de vernieuwing is er bij twee projecten, de Zeebloem aan de Molukkenstraat en nu dus AQ16 aan de Borneostraat, gekozen voor sloop-nieuwbouw. In eerste instantie was er weerstand bij het stadsdeel, maar de staat van de panden was dusdanig slecht dat we in goed overleg voor nieuwbouw hebben gekozen. De architectuur blijft dicht bij het oorspronkelijke ontwerp en het biedt de mogelijkheid om duurzaam te bouwen.’ Ze herkent zich ook

niet in de kritiek dat bij sloop in de buurt niet wordt overlegd met andere corporaties: ‘We staan juist in erg nauw contact met elkaar en overleggen continu.’

Hillechien ziet dat door de vernieuwing de buurt nu ook veel mensen uit de hogere inkomensgroepen aantrekt. ‘Wij horen natuurlijk wel klachten dat de buurt zou veryuppen, maar tegelijk was dat destijds ook een beetje het doel – het aandeel sociale huur enigszins afbouwen en een meer gemixt aanbod creëren. De Pijp zagen wij toen ook wel als een voorbeeld. Een populaire plek om te wonen, met aantrekkelijke winkelveorzieningen. Wij zagen diezelfde potentie in deze buurt. Nu gaat het goed, maar in 2000 was het voor de buurt wel echt erop of eronder. Er moest iets gebeuren.’

Dat woningcorporaties daarmee de belangen van de ‘oorspronkelijke’ bewoners uit het oog zijn verloren, klopt niet volgens Hillechien. ‘Bewoners konden na renovatie terugkeren in het gebouw en bij nieuwbouw kregen zij voorrang op een woning in de buurt. In het begin hebben we vooral ingezet op het renoveren van grotere gezinswoningen, ook om gezinnen die te klein behuisd zijn meer ruimte te geven. Op dit moment is er meer vraag naar woningen voor één- en tweepersoonshuishoudens.’ Voorrang geven aan mensen die in de buurt zijn opgegroeid is wel een terugkerend the-

ma, maar ziet de gemeente niet zitten. ‘De gedachte hierachter is dat alle Amsterdammers met schaarste te maken hebben. Er is daarom geen reden om mensen uit een bepaalde buurt voorrang te geven.’

Gasloos wonen

AQ16 is voor de Alliantie het laatste project van de vernieuwingsopgave van in totaal 1.850 woningen in de buurt. Hillechien grijpt het interview aan om een primeur te delen: het nieuwe pand draagt de naam Senang. ‘We hebben in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de leefbaarheid en buurt economie om te zorgen dat mensen zich prettig, senang, voelen en in dit project is veel geïnvesteerd in de warmte van het blok zelf.’ Het is voor de Alliantie het eerste project dat gasloos wordt opgeleverd. ‘De warmte wordt geleverd door een warmte-koude-opslag en op het dak komen zonnepanelen’, legt Hillechien uit.

Bij eerdere renovaties maakten buurtbewoners nog graag gebruik van de mogelijkheid om uit de buurt te verhuizen, inmiddels is die trend gekeerd. ‘Wij bieden huidige bewoners de gelegenheid om terug te keren in het blok en daar wordt nu ook best vaak voor gekozen. Dat is wel uniek. Ik denk dat het laat zien dat de sociale investeringen in de buurt echt een succes zijn.’ <

Enkel glas? Niet van deze tijd!

**Doe er wat aan.
!WOON helpt je op weg**

www.wooninfo.nl/energie

Alle eer voor een hijskraan

Het Oostelijk Havengebied was lang het domein van welvarende Amsterdamse rederijen. Op een paar gebouwen en een hijskraan na is van die bedrijven helemaal niets meer over, ontdekt de IJopener.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO: ARJEN POORTMAN

An de Surinamekade op het KNSM-eiland, ter hoogte van de Kompaszaal, kijkt een werkeloze hijskraan over het IJ uit. Kranen vormden hier ooit een woud van staal en gietijzer. Zonder kranen konden de schepen het wel vergeten. Deze kraan dateert uit de jaren vijftig van de vorige eeuw en werd gemaakt door Figeo uit Haarlem, een bedrijf dat toen wereldwijd bekend was. Hijsen doet hij niet meer, de Figeekraan, maar het is goed dat hij er nog is: de enige tastbare herinnering aan de kolossale laad- en loscapaciteit in de Amsterdamse haven van weleer.

In zekere zin staat de Figeekraan model voor de veranderingen die het Oostelijk Havengebied in een halve eeuw heeft ondergaan. Havenreinen werden woonbuurten, zeeschepen verdwenen, in loodsen kwamen winkels en havenarbeiders die op hun vijftigste versleten waren door het zware handwerk maakten plaats voor moderne stedelingen die hun werkzame leven veelal achter beeldschermen doorbrengen.

Wat die hijskraan betreft: Figeo uit Haarlem ging in 2005 na ruim 140 jaar failliet. De naam en een aantal werknemers werden overgenomen door de Zaanse kranenbouwer Kenz, die nu KenzFigeo heet en hijskranen bouwt voor maritiem gebruik. Met een verleden dat wel degelijk een heden heeft gekregen, en hopelijk een toekomst, is die historische kraan een uitzondering. Ondanks een faillissement leven zijn naam en betekenis voort in een bestaande Nederlandse hijskranenfabriek.

De boot gemist

Heel anders is het de rederijen vergaan die in het Oostelijk Havengebied actief waren. Als je ergens kunt zien hoe Nederlanders zijn omgegaan met hun maritieme reputatie, is het hier. Van de Koninklijke Nederland-

se Stoomboot Maatschappij (KNSM), de Stoomvaart Maatschappij Nederland (SMN), de Hollandsche Stoomboot Maatschappij (HSM), de Vereenigde Nederlandsche Scheepvaartmaatschappij (VNS), de Koninklijke Hollandsche Lloyd (KHL) en de Nederlandsche Stoomvaart Maatschappij Oceaan (NSMO) is als zodanig niets meer over. Stuk voor stuk trotse rederijen die hier ooit actief waren en die, zoals een maritiem specialist eens verbitterd opmerkte, 'bulten van het geld maar niet de visie of het besef hadden om tijdig de bakens te verzetten'.

Het Lloyd Hotel, de fraaie Kompaszaal, het voormalige Scheepvaarthuis, nu Grand Hotel Amrâth – geheel in de stijl van de Amsterdamse School opgetrokken en ooit eigendom van een aantal sjeke reders in het Oostelijk Havengebied – en enkele andere gebouwen herinneren aan een Hollands verleden van scheepvaart en transport. De directe erfgenamen van de VOC konden het tot in de jaren zestig van de vorige eeuw breed laten hangen in Amsterdam. Totdat ze door transportmodernisering en internationale concurrentie sneuvelden, de een na de ander.

Ga maar na: Amsterdam was stukgoed- en reizigershaven (voor emigranten en kolonialen). De container verdrong het arbeidsintensieve stukgoed en passagiersschepen maakten plaats voor vliegtuigen. Amsterdamse rederijen, vaak groot geworden door de vaart op Indië, zagen hun inkomsten teruglopen en moesten fuseren of gingen failliet. De KNSM hield het het langst vol maar gooide uiteindelijk ook de handdoek in de ring. Het bedrijf werd rond 1980 overgenomen door het Rotterdamse Ned-

lloyd, dat overigens weinig vreugde beleefde aan zijn hoofdstedelijke investering. Nedlloyd zelf, een van de weinige overgebleven echt grote rederijen in Nederland en voorzien van het predicaat Koninklijk, liet zich in 2005 opkopen door het Deense Maersk-Sealand.

En zo kon het gebeuren dat noch in Amsterdam noch in Rotterdam ook maar iets van de hierboven genoemde rederijen behouden bleef. In de Duitse havenstad Hamburg hebben ze het zover niet laten komen. Toen in 2008 de traditierijke scheepvaartonderneming Hapag-Lloyd door buitenlanders dreigde te worden overgenomen, grepen de politiek en het lokale bedrijfsleven in. Waarmee deze rederij Duits bleef en tot op de dag van vandaag de wereldzeeën onder Duitse vlag bevaart.

Speciale erfgoedroute

Het nog steeds zeer informatieve gidsje *Ontdek het Oostelijk Havengebied* (2012) van Bert Franssen en Ruud van Soest biedt een goed overzicht van de rederijen die hier ooit werkzaam waren. Erin opgenomen is een speciale erfgoedroute die het havenverleden 'voelbaar' maakt. Allereerst, zo merken de auteurs op, doordat 'tal van gebouwen zijn behouden en geschikt zijn gemaakt voor een nieuwe functie. Juist die mix van oud en nieuw maakt het gebied karakteristiek'.

Dat zijn troostrijke woorden in het licht van de vele uit Amsterdam en Nederland verdwenen rederijen en scheepvaartactiviteiten. Figeekraan 2868, intussen omgebouwd tot luxe overnachtingsplek van Yays Boutique Apartments, redt de maritieme eer in het Oostelijk Havengebied. Hij staat er als aandenken, kreeg een nieuwe bestemming en in het naburige Zaandam bouwt men verder aan wat je als zijn opvolgers kunt zien. <

de7 Provincien
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

De spoorbrug over
de Cruquiuskade

FOTO: ARJEN POORTMAN

GANKO

SAH

STR T B TOKE

Insulindeweg

Oude prentkaart van de Insulindeweg

De geur van het portiek

Stichting Geheugen van Oost verzamelt verhalen over Amsterdam-Oost van (oud)bewoners en anderen. Alle verhalen zijn te lezen op www.geheugenvanoost.amsterdam, zodat de geschiedenis niet verloren gaat. IJopener publiceert elke keer een verhaal. In deze terugblik is Yvonne Kruk (1948) aan het woord. Zij groeide op in de Indische Buurt en woonde van 1948 tot 1967 aan de Insulindeweg 99 tweehoog, in het stuk tussen de Sumatrastraat en de Riouwstraat.

TEKST: YVONNE KRUK

Als kind dacht ik dat er maar één Indische buurt in het land was, en dat was de mijne. Het was later een heel vreemde ervaring dat er nog heel veel meer Indische buurten waren in andere steden. Ik vond het een mooie buurt en dan spreek ik over de jaren 50 tot eind 60. Dit kwam mede doordat we in de mooiste en breedste straat van de buurt woonden: de Insulindeweg. Andere kinderen waren in onze ogen slechter af. Dat waren de straten zoals de Balistraat of Riouwstraat. Waarschijnlijk was ik even gelukkig geweest wanneer ik daar had gewoond.

Ik ruik nog de geur van ons portiek. Twee deuren links en rechts van de benedenhuizen, dan een granieten stoep omhoog van vijftien treden, een bordes met vier deuren: twee recht voor je van de bel-etage en links en rechts de bruingelakte houten deuren naar twee en drie hoog met twee deurbellen en naambordjes. Wij hadden een houten naambordje met wit geschilderde letters erop: *J. Kruk*.

Later toen ik in andere steden terecht kwam bleek dat de aanduiding van de etage zoals huisnummer 99 beletage, 99 II of 99 III niet overal algemeen gebruik was. In Den Haag, Rotterdam en Vlaardingingen wordt gebruik gemaakt van letters: 99a, 99b, etc.

Op vrijdagochtend werden de kleedjes en trapen ganglopers geklopt met de mattenklopper, ik moest dan helpen met het vasthouden van de punten van de ruwe lopers. Dat vond ik geen pretje, je moest altijd goed vasthouden en was altijd bang dat je een mep op je vingers kreeg. Daarna werden de stoep en trap geschrobd en het stuk trottoir voor het portiek. Je zag dan overal de langwerpige natte stoepen voor de huizen want 'zo hoorde dat'. Ik kan de geur van de natte stoep nog bijna ruiken. <

Dit verhaal is afkomstig uit het boekje 'Een lang dun worstje' (Calbona Boekenproductie, www.calbona.nl, ISBN 90 71343) dat Yvonne Kruk schreef voor haar broer Cor, zus Greet, vriendin Lottie, kinderen en kleinkinderen. Het

boekje beschrijft haar jeugd tijdens de jaren 50 in de Indische Buurt en is opgenomen in de collectie van het Amsterdams Historisch Museum.

INDONESIAINDAH

AFHAAL | CATERING | BEZORGING

INDONESISCHE SPECIALITEITEN
VERS BEREID VOLGENS AUTHENTIEKE RECEPTEN

Kleine Maaltijd 1 pers.	Complete Maaltijd 1 pers.
Nasi / Bamie / Miehoen 1 soort kip / rund / vega-gerechten 2 soorten groenten gerechten 1 ei	Nasi / Bamie / Miehoen 2 soorten kip / rund / vega-gerechten 3 soorten groenten gerechten 1 ei
 €8,50	 €10,50 SPECIAL €12,50 + 2 SATE
Menu Rijsttafel Indah 2 pers.	
Nasi / Bamie / Miehoen 3 soorten kip / rund / vega-gerechten 3 soorten groenten gerechten 2 eieren naar keuze 2 stokjes kipsaté Sambal goreng Tahoe / Tempe Gado - gado Kroepoek	
 €32,00	

AFHAAL MENU

 www.indonesiaindah.nl Javastraat 73A
1094 HB Amsterdam Elke dag
12:00 t/m 21:00 uur

 info@indonesiaindah.nl 020 - 341 88 68

Inkomen in tijden van corona

Dat de Amsterdamse economie relatief sterker wordt geraakt door de coronacrisis dan de landelijke was bekend, maar kan nu onderbouwd worden met cijfers. Zij blijkt het tweede kwartaal van 2020 met dertien procent te zijn gekrompen ten opzichte van het tweede kwartaal van 2019. De krimp van de landelijke economie is minder: 9,3 procent.

TEKST: LISA SCHEERDER
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

We weten inmiddels dat 44% van de Amsterdamse banen wordt geraakt door de coronacrisis. De werkloosheid in Amsterdam loopt dan ook snel op: het aantal werkloosheidsuitkeringen (WW) is in juli 2020 met 61% gestegen ten opzichte van juli 2019. Landelijk is het aantal WW-uitkeringen met 29% gestegen. In absolute aantallen gaat het in Amsterdam om 22.010 extra WW-uitkeringen. Het landelijk werkloosheidspercentage zal in 2021 naar verwachting 9,4% zijn. In Amsterdam ligt de werkloosheid altijd al hoger dan landelijk, en nu is dat zonder meer het geval; in 2021 wordt een percentage van 11,8% verwacht. In 2019 waren er in Amsterdam 21.000 werklozen. Dit aantal zal toenemen tot tussen de 25.000 en 39.000 in 2020 en tussen de 28.000 en 59.000 in 2021.

WW-uitkering

Na een ontslag volgt meestal eerst een periode waarin een persoon een werkloosheidsuitkering ontvangt. Na afloop van de WW-periode stroomt niet iedereen door naar de bijstand: personen met een werkende partner en/of vermogen hebben daar geen recht op. Het aantal personen in de bijstand is de afgelopen maanden sterk gestegen. Landelijk ontvangt 18% van het totaal aantal werklozen bijstand. Dat komt voor Amsterdam neer op 10.620 bijstandsontvangers in 2021. Dat is bijna drie keer zo veel als in 2019.

Bekend is dat werknemers met een flexibel con-

tract grote gevolgen ondervinden van de pandemie. In totaal is 469.000 van de Amsterdammers tussen de 15 en 74 jaar werkzaam. Hiervan heeft 52% een vast contract, 24% heeft een tijdelijk of flexibel contract, 21% werkt als zzp'er en 3% is zelfstandig ondernemer met personeel. Dit betekent dat er 113.000 Amsterdammers zijn met een flexibel of tijdelijk contract. Van de werkenden met een flexibel contract volgt 43% onderwijs en komt niet in aanmerking voor bijstand, 34% kan niet terugvallen op een werkende partner. Van de Amsterdammers met een flexibele arbeidsrelatie is bijna een derde alleenstaand (31%) en 3% is alleenstaande ouder. Zij kunnen bij inkomensverlies niet terugvallen op een partner. Van de zzp'ers is eveneens een derde alleenstaand, 6% is alleenstaande ouder. Zzp'ers kunnen geen beroep doen op de WW.

Tozo-regeling

Voor zelfstandige ondernemers die door de pandemie financieel in de problemen komen, is er

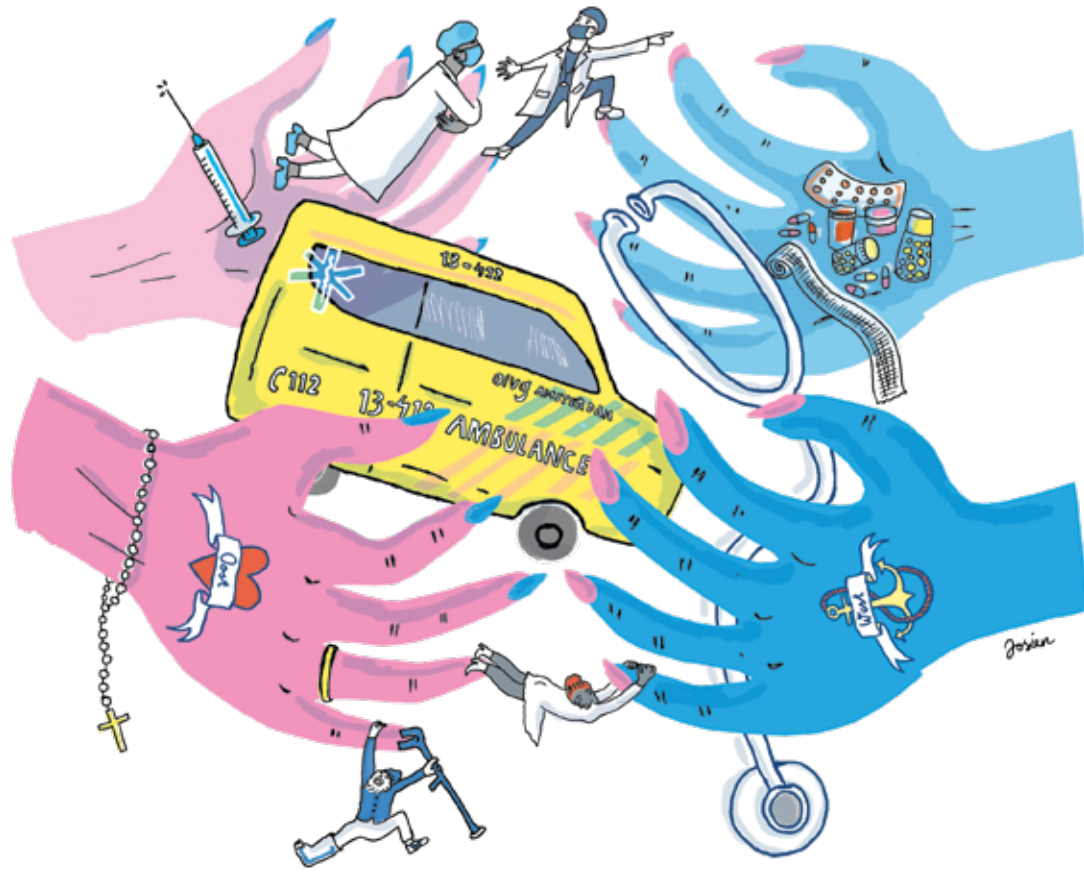
de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo), uitgevoerd door de gemeente. De gemeente Amsterdam heeft in de periode maart-mei 41.337 unieke Tozo-aanvragen gekregen.

De eerste regeling is verlengd tot en met september 2020, en inmiddels is de Tozo weer verlengd tot 1 januari 2021.

Bijna 40.000 ondernemers hebben in maart 2020 de Tozo aangevraagd. Analyse van deze eerste aanvragers leert dat de meeste van hen in het Oostelijk Havengebied en de Jordaan gevestigd zijn. Maar dat betekent niet dat in deze gebieden de meeste toekenningen zijn gedaan. Van de aanvragers komt slechts 37% in aanmerking voor de Tozo. Ondernemers uit Zuidoost en Nieuw-West blijken er het vaakst voor in aanmerking te komen. In deze gebieden valt het huishoudinkomen het vaakst onder het sociaal minimum. Ook kan in deze gebieden het minst worden teruggevallen op een eigen vermogen of op een inkomen van een partner. <

De buurt is bezorgd over het OLVG

Het zou mooi zijn als het OLVG eindelijk eens een begin maakt met het informeren van de buurtbewoners in Oost over de plannen en de voorziene tijdstippen van overheveling van de zorg aan het Oosterpark naar de vestiging in het verre Nieuw-West. De IJopener constateert namelijk dat daar veel vragen over zijn.

TEKST: CORRY ZOLL, in samenwerking met JOOST VAN DER VAART
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Steeds meer buurtbewoners, zorggebruikers en mensen die werkzaam zijn in de zorg vragen zich af wat de toekomst zal zijn van ons grootste ziekenhuis. De hoofdlocatie van wat officieel Onze Lieve Vrouwe Gasthuis heet, staat sinds jaar en dag aan het Oosterpark. Handig als je in de buurt woont en zelf iets krijgt of als een familielid moet worden opgenomen. Maar een jaar of vijf geleden fuseerde het OLVG met het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis in Nieuw-West en de gevolgen van dat samengaan worden langzaam zichtbaar: OLVG locatie Oost zal naar het lijkt steeds meer worden uitgeklee-

terwijl het Lucas – dat nu OLVG locatie West heet – steeds meer taken krijgt toebedeeld. Moeten we dadelijk als buurtgenoten voor meer en meer ziekenhuishandelingen naar Nieuw-West, voor menigeen toch echt niet zo dichtbij als het OLVG Oost?

De zorgen daarover nemen toe. De feiten en de plannen spreken dan ook boekdelen. Een artikel in Het Parool eind vorig jaar toonde aan dat onder meer de spoedeisende hulp van het OLVG in Oost – de grootste van het land – zal worden ingehaald door die in West. ‘Verreweg de meeste ambulances zullen straks naar West rijden’, aldus Het Parool.

‘Alle acute zorg, zoals het Hartcentrum, moet in 2025 van OLVG locatie Oost naar West zijn verhuisd. Daar komen ook neurochirurgie, de grote intensive care en traumachirurgie bij. Oost krijgt onder meer oncologie en geplande chirurgische ingrepen’, zo vervolgte de krant.

Verontrustende ontwikkeling

Voor menig buurtbewoner in Oost is dit een verontrustende ontwikkeling. En ook huisartsen beginnen zich zorgen te maken over het straks ontbreken van reguliere ziekenhuiszorg in de directe omgeving. Mensen vragen zich af wat er met OLVG Oost gaat gebeuren. Een antwoord op die vraag blijft vooralsnog uit. Helaas vormen de veranderingen die het OLVG in Oost en West in voorbereiding heeft een aaneenschakeling van ontbrekende gegevens. De woorden van OLVG-directeur Maurice van den Bosch, eveneens in Het Parool, stellen niet echt gerust: ‘Als ziekenhuizen fuseren, zoals het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis en het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis in 2015 hebben gedaan, dan heb je afdelingen dubbel. We willen dat er één hoofdlocatie voor de acute zorg komt in West en een stadsziekenhuis in Oost met

poliklinieken en geplande operaties.’

Als je, zoals de IJopener deed, spreekt met medewerkers in de gezondheidszorg en buurt- en ouderenorganisaties, merk je vanzelf een gevoel van urgentie en de grote behoefte aan feitelijke informatie. De media-aandacht voor de overheveling van zorgtaken is beperkt. Mensen hebben het veelal ‘van horen zeggen’. Vrijwel niemand wordt op een transparante manier op de hoogte gebracht en dat baart toch ernstige zorgen. De diensten communicatie en persvoorlichting kunnen of willen geen openheid van zaken geven.

Voor twee Lieve Vrouwen is in Amsterdam kennelijk geen plaats meer

Naast het ‘afschalen’ (een ander woord voor verdwijnen of verminderen) van de reguliere zorgtaken in Oost ervaren de door ons geraadpleegde bronnen de bereikbaarheid van de vestiging aan de Jan Tooropstraat in Nieuw-West als een groot struikelblok. Voor een fietstocht vanuit Oost naar OLVG West moet je toch gauw drie kwartier rekenen. Om over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer nog maar te zwijgen. Twee tot drie keer overstappen om bij OLVG West te komen, wordt regelmatig genoemd. En de snelweg vanuit Oost kampt regelmatig met files. OLVG-directeur van den Bosch verklaarde dat de aanrijtijden van de ambulances natuurlijk moeten kloppen. Maar hij zei ook: ‘Tussen Oost en West zit maar een paar kilometer’. In Oost wordt dat over het algemeen heel anders ervaren.

Volgens het Paroolartikel blijft OLVG Oost dus zorgdragen voor specialistische zorg op het gebied van oncologie en geplande chirurgie. Verder blijft ondersteuning van wetenschappelijk

Alleen de naam Onze Lieve Vrouwe Gasthuis refereert nog aan de rooms-katholieke achtergrond van het ziekenhuis. Sinds het einde van de negentiende eeuw ligt het ziekenhuis aan het Oosterpark. Het huidige OLVG West werd vlak na de Tweede Wereldoorlog opgericht als dependance van het OLVG om in 1982 het zelfstandige Sint Lucas Andreas Ziekenhuis te worden. In die tijd waren het OLVG en het Prinsengrachtziekenhuis (gesloten in 2014) de enige overgebleven ziekenhuizen binnen de ring. Het Binnen-gasthuis en het Wilhelmina Gasthuis waren in 1983 vertrokken om samen te gaan in het AMC.

In 2015 gingen het Sint Lucas Andreas Ziekenhuis en het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis samen onder naam OLVG en werden de namen vervangen door OLVG locatie West en OLVG locatie Oost. Een mooie erfenis van deze fusie is de ooit door religieuze zusters opgezette verpleegkundigenopleiding van het Amsterdam UMC (fusie AMC en VUmc).

onderzoek beschikbaar en een spoedeisende hulp. De huidige spoedeisende hulp in beide vestigingen draagt in totaal zorg voor circa 70.000 patiënten per jaar, maar de nadruk zal komen te liggen op OLVG West. Het moeder- en kindcentrum (Anna paviljoen) wordt niet genoemd, maar bronnen van de IJopener zeggen dat deze voorziening zal blijven.

Het is natuurlijk voor het OLVG een lastig jaar om deze transitie concreet te maken. OLVG Oost was tijdens de eerste COVID-19 uitbraak regelmatig op de televisie te zien met een grote bezetting van patiënten op de IC en vooral ook met het applaus voor de zorgverleners. Dat ook de tweede coronagolf vertraging oplevert, is logisch. De hele operatie zou volgens onze bronnen in 2021 in gang worden gezet. Maar het informeren van buurtbewoners en andere betrokkenen lijkt onveranderd geen prioriteit te hebben.

Meer informatie graag

Het heeft er alle schijn van dat zorgmedewerkers – van artsen tot communicatieafdeling – het gevoel hebben dat ze niet uit de school mogen klappen over deze transitie. Vraag een willekeurige bewoner van Amsterdam-Oost

naar bekendheid met deze ontwikkeling en het is opmerkelijk dat vrijwel niemand op de hoogte is. Tegelijkertijd heeft iedereen die er wel over heeft gehoord veel vragen. ‘Ik heb het van horen zeggen, maar ik weet er het fijne niet van. Het zou mooi zijn als het OLVG eens met wat informatie komt’, zei desgevraagd een bewoner in de Indische Buurt tegen de IJopener. OLVG Oost is geworteld in de buurt en wordt als een fijn ziekenhuis met goede zorg ervaren.

Voor twee ‘Lieve Vrouwen’ is in Amsterdam kennelijk geen plaats meer. Dat lijkt vooral gebaseerd op een economisch model en niet op een behoeftemodel. Oost heeft ongeveer 140.000 inwoners. De vraag is op welke manier rekening wordt gehouden met de behoeften van deze bewoners en op basis van welke redenen, analyses of modellen wordt gekozen voor de spreiding van de zorg. Bewoners willen graag weten op welke manier zij gebruik kunnen blijven maken van goede zorg in de buurt. Kortom, het zou het OLVG sieren als het een begin zou maken met het informeren van de bevolking over de plannen en de voorziene tijdstippen van overheveling van de zorg en afdelingen. <

Gezondheidscentrum Sportheldenbuurt
Huisartsenzorg en meer

Huisarts nodig?

U bent welkom bij
Gezondheidscentrum
Sportheldenbuurt.

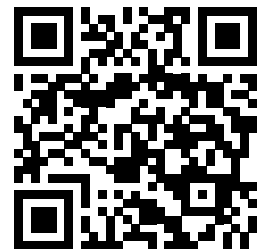
Open per 30 november

Schrijf u nu alvast in!

Zorg voor lichaam en geest onder één dak in ons splinternieuwe pand op Zeeburgereiland.

Nauwe samenwerking met andere zorgverleners in ons pand, onder andere:

Fysiotherapie GOED
Expertise Centrum Diagnostiek van Altrecht
Pregnanta verloskundigen
Diëtistengroep Amsterdam
Voetencentrum Wender
Service Apotheek Zeeburgereiland

De Stichting Amsterdamse Gezondheidscentra heeft 17 locaties verspreid over Amsterdam.

Kijk op sag-amsterdam.nl voor het SAG Gezondheidscentrum bij u in de buurt.

gzc-sportheldenbuurt.nl

Leesbelevingen op het droge

In de zomer zie je ze overal in het water: buitenzwemmers. Er is sprake van een ware opmars. IJopener presenteert vier zwemboeken om bij weg te mijmeren tot de watertemperatuur weer aangenaam genoeg is om zelf een plons te nemen. Aanraders – ook voor niet-zwemmers.

allerlei veiligheidsaspecten, je zelf moet navigeren en je zwemslag net weer even een andere techniek vereist.' Ook gaat Brummel in op angst, omdat veel mensen zwemmen in open water eng vinden.

Voor de liefhebber wijdt de schrijver een hoofdstuk aan voeding, met recepten en een standaard boodschappenlijst voor zwemmers en triatleten. Het boek besluit met het hoofdstuk 'Slim trainen'. Verschillende soorten trainingen worden uit de doeken gedaan, zowel voor beginners als gevorderden. Er zijn complete trainingsschema's opgenomen voor verschillende zwemafstanden. Het boek bevat kortom een duizelingwekkende hoeveelheid informatie over (leren) zwemmen. Maar het geheel is toegankelijk en de afwisselende vormgeving maakt dat je snel vindt wat je interesse heeft en dat je oog valt op nieuwe feitjes en weetjes.

Veerkracht en uithoudingsvermogen

Maarten van der Weijden is van een bekende openwater-zwemmer BN'er geworden toen hij er in 2019 onder enorme mediabelangstelling in slaagde de 196 kilometer lange Elfstedentocht zwemmend af te leggen. Met deze en andere zwemuitdagingen haalde hij miljoenen op voor de kankerbestrijding. Het hoogtepunt van zijn loopbaan als topsporter lag toen al ruim een decennium achter hem: in 2008 werd hij Olympisch kampioen Open Water Zwemmen in Beijing. Hij won goud op de tien kilometer. Hij kwam van ver. Zijn carrière als wedstrijdzwemmer werd abrupt onderbroken toen hij in 2001 de diagnose leukemie kreeg. Hij was toen twintig jaar en behalve wedstrijdzwemmer ook student wiskunde.

In 2009 verscheen zijn autobiografische boek *Beter*, waarin hij vertelt over deze gebeurtenissen in zijn leven. Verhalen uit zijn vroegste jeugd wisselt hij af met hoofdstukken waarin hij gedetailleerd verslag doet van het verloop van zijn ziekte. Hij heeft gesprekken opgetekend met artsen en lotgenoten in het ziekenhuis. Ook lezen we over de – soms onvoorspelbare – reacties van zijn ouders, familie en zwemvrienden. De lastige relatie met zijn vader is een terug-

TEKST: ELINE CRIJNS

De oostkant van Amsterdam is een waar paradijs voor buitenzwemliefhebbers; rond de Oostelijke eilanden, Zeeburgereiland en IJburg is het water nergens ver weg en de kwaliteit is goed. De sportievere zwemmers zijn te herkennen aan een badmuts, zwembrillette en de felgekleurde drijver die met hen meedobbert. Die drijver is een must voor de veiligheid van buitenzwemmers. Het maakt je als zwemmer zichtbaar voor boten – wie wel eens in een bootje zit, weet hoe onzichtbaar een zwemmer kan zijn. Ook kun je bij kramp of ander onheil de drijver gebruiken om jezelf te redden. Een bijkomend handigheidje is dat er bergruimte in zit voor huissleutels, een telefoon of handdoek.

Ik heb de indruk dat behalve ter verkoeling, meer mensen zijn gaan buitenzwemmen als vorm van lichaamsbeweging of als sport. Een verklaring is wellicht het vele thuiszitten door de coronamaatregelen in combinatie met de aangename lente en zomer. Of we willen meer of op een andere manier buiten zijn. Buiten zwemmen kun je doen onafhankelijk van de maatregelen die gelden rond sportclubs. Zwemmen is gezond, niet blessuregevoelig en kan op alle leeftijden en niveaus. Zien zwemmen doet zwemmen zou ook een reden voor de populariteit kunnen zijn.

Ondertussen jaagt de herfstwind dagelijks over het water van de Ertshaven. In het onstuimige water zie ik ze aankomen als ik vanachter mijn laptop door het raam kijk: vier zwemmers. Hun armen ploegen in borstcrawl door de golven, hun drijvers zijn duidelijker te onderscheiden dan hun hoofden. Deze buitenzwemmers trekken zich niks aan van de seizoenen, maar ze zijn nu een uitzondering. In de winter is een duik in het buitenwater voor de meesten een

stuk minder aantrekkelijk. Niet getreurd, want thuis bij de warme kachel kunt u lezen over de romantiek van het zwemmen, heldhaftige zwemavonturen of schaven aan uw zwemtechniek op het droge. Wie weet zien we u in de lente in het water van Oost.

Wegwijs in de zwemsport

Het fullcolor boek *Zwem.* van Suzanne Brummel ademt frisheid en enthousiasme voor de zwemsport. Als voormalig Nederlands kampioen Open Water Zwemmen weet de schrijver waarover ze het heeft. Haar persoonlijke verhaal loopt als een rode draad door het boek. Haar passie voor zwemmen brengt ze aanstekelijk over: 'Of je nu zwemt als recreant of atleet: de voordelen van zwemmen voor het menselijk lichaam zijn er voor iedereen.' Met het boek in de hand heb je een prima voorbereiding. Ze geeft praktische tips over de uitrusting, zowel voor beginners als gevorderden. Wie denkt dat alleen zwemkleding volstaat, ontdekt dat er meer handig zwemmateriaal bestaat.

Zwemmen kun je onmogelijk leren uit een boek, maar het hoofdstuk over zwemtechniek geeft met name voor het leren van de borstcrawl instructies die in het water goed van pas komen. 'Efficiëntie in het zwemmen is eigenlijk niets anders dan met zo min mogelijk energie zoveel mogelijk meters maken.' Wie wil dat nu niet? Wie kijkt er niet met een verwonderde blik naar goede zwemmers die achteloos door het water lijken te glijden? In woord en beeld laat het boek zien wat er onder water gebeurt. En hoe je je ademhaling zodanig kunt controleren dat die je helpt in plaats van belemmert. Interessant is dat *Zwem.* een uitgebreid openwaterkatern heeft. Brummel: 'Zwemmen in open water is anders dan in een zwembad. Niet alleen omdat je te maken hebt met wind, stroming en kou. Maar ook omdat je opeens rekening moet houden met

kerend thema waarover Van der Weijden intiem vertelt. Het contrast tussen het leven van een sporter en het plotseling letterlijk stilvallen daarvan is groot. Hij reflecteert op hoe het kan verkeren en dat hij na de diagnose niet langer in schijnveiligheid leeft: 'Ik weet inmiddels dat ik me de ene dag druk kan maken of ik wel op tijd in vorm ben voor de Nederlandse zwembekampioenschappen en me een paar dagen later zorgen maak over mijn leven.' Hij heeft dertig tot

'Gek hoe het water langs mijn lichaam glijdt. Linkerarm, rechterarm'

vijftig procent kans op overleven, vertellen de artsen hem.

Uiteindelijk duurt zijn behandeling twee jaar en wordt hij na vier jaar volledig genezen verklaard. Mooi is het hoofdstuk waarin Van der Weijden voor het eerst weer gaat zwemmen: 'Gek hoe het water langs mijn lichaam glijdt. Na het afzetten neemt het automatisme het over. Linkerarm, rechterarm, linkerarm, rechterarm, terwijl mijn benen er rustig achteraan komen.' Hij bouwt het zwemmen weer op. In het tweede deel van het boek vertelt hij hoe hij van revalidatie weer in de topsport belandt en zijn Olympische titel behaalt.

Heldhaftige verhalen over zwemmen

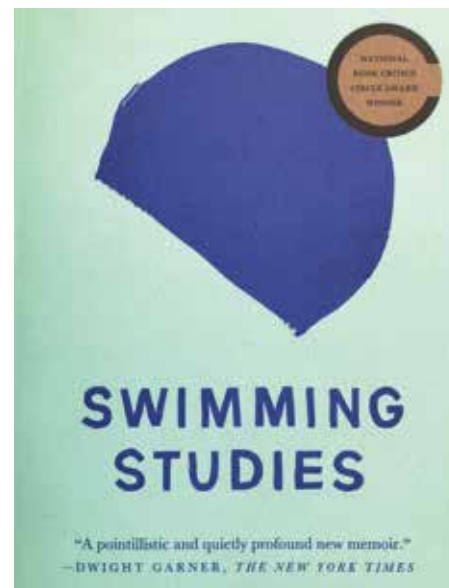
De typische titel *Op zoek naar de zwarte masseur* verwijst niet naar een persoon, maar naar het water en de duistere kleur die het kan aannemen als je buiten zwemt in de natuur. In dit oerboek van de zwemcultuur voert de van oorsprong Engelse schrijver die opgroeide in India, de lezer mee op zwemavonturen die over de wereld uitwaaiëren. Van Kanaalzwemmers tot mediterrane baden en van de Hellespont – die de schrijver zelf over zwom – tot het bassin bij de rivier waar Virginia Woolf baadde. De schrijver verhaalt over zwemmers van alle

tijden en culturen; het namenregister achterin het boek toont de wijdverspreidheid van de zwemmende mens. Wat hen bindt is, aldus Sprawson: 'De eigenaardige psychologie van de zwemmer en zijn gevoel voor water.' Deze wat abstracte bewoording leidt desalniettemin tot pakkende verhalen, variërend van mythen uit de klassieke Oudheid tot wetenswaardigheden uit de negentiende eeuw: 'Als voorbeeld voor hun zwemstijl hadden zwemmers zich jarenlang gehouden aan de stijl van de kikker, die in de plaats was gekomen van die van de hond.' Wat opvalt, is dat zoveel schrijvers fervente zwemmers blijken te zijn. Namen als Lord Byron, D.H. Lawrence, Thomas Mann, Charlotte Brontë en Karen Blixen passeren de revue. Sprawson's boek toont hoe wederkerig de relatie is tussen zwemmen en schrijven. Hoe schrijvers – en andere kunstenaars – tijdens zwemtochten hun gedachten met het water laten meewiegen of wegvloeien. Om bij terugkeer achter de schrijftafel te ondervinden dat de woorden uit hun pen stromen. Andersom gebruiken schrijvers zwemmen of water als metafoor in hun verhalen. Sprawson heeft in *Op zoek naar de zwarte masseur* een diepe duik genomen in de waterwereld die hemzelf en anderen heeft beïnvloed. Een ware zwembeleving op het droge.

Zwemkunst

Swimming studies is een bijzonder boek (alleen Engelstalig) dat opvalt door de prachtige, ingetogen vormgeving. Naast schrijver is Leanne Shapton kunstenaar en dat zie je terug in de eigenzinnige illustraties. Deze

variëren van abstract geschilderde studies van figuren in het water, aquarelportretten van zwemmers die in haar zwemteam zaten en foto's van torso's van paspoppen gehuld in zwemkleding. Wat dit alles met elkaar verbindt is het verhaal van de schrijver over haar zwemmende leven. Dit begon toen zij als tiener in Canada wedstrijden zwom en opklom tot een bijna Olympisch niveau. Bijna; ze was goed, maar niet goed genoeg voor de absolute top.

Op een onsentimentele, bijna onderkoelde toon vertelt ze hoe dit haar leven heeft beïnvloed. En haar zwemmen, want dat is ze altijd blijven doen: 'I still dream of practice, of races, coaches and blurry competitors. I'm drawn to swimming pools. (...) My recreational laps are phantoms of my competitive races.' Ze reflecteert op haar wedstrijdzwemmen van weleer. De kleuren, de geuren, wat ze dacht en voelde en hoe ze het zich herinnert. We zwemmen ook recreatief met haar mee, bijvoorbeeld wanneer ze in een hotelzwembad de avond voor haar bruiloft honderd baantjes trekt en mijmert, 'As I swim, my mind wanders. I talk to myself. (...) Mundane, unrelated memories flash up vividly and randomly, a slide show of shuffling thoughts. They flash up and fade.' Het is wonderbaarlijk hoe iemand na vele jaren van rigide, compromisloze training uitgroeit en opbloeit tot de creatieve geest die ze in woord en beeld toont in dit zwemkunstige boek waarover *The New York Times* schreef: 'Shapton is so smart and so likable that you will pass her book along to the swimmers in your life.' Bij deze. <

IEDEREEN HOUDT VAN VERHALEN

NOU NOG HET JUISTE BOEK ERBIJ

(de Wwaanzinnige podcast)

De boekhandel van Pampus KNSM-iaan nodigt uit tot oponthoud – sms 06 1544 8310 – tel. 419 3023 – alleen maandag gesloten

Lees lokaal: meer schrijvers uit Oost

SAMENSTELLING: ELINE CRIJNS

Romans

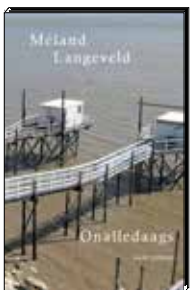
José Fernanda – *Mevrouw C.*

Een roman over twee zussen die niet zonder, maar zeker ook niet met elkaar kunnen. José Fernanda's verhaal blijft de lezer nog lang achtervolgen. Het is deels gebaseerd op waargebeurde feiten.

Eline Crijns – *De vleugels liggen in de papierlade*

Een roman van schrijver Eline Crijns over wat het betekent om intens te leven, over hoe jezelf te verwezenlijken, soms tegen de klippen van het noodlot op. Hoe compromisloos ben je als je tegen grenzen aanloopt en op een kruispunt staat?

Méland Langeveld – *Onallegaars*

De 'chroniqueur van Amsterdam-Oost' Méland Langeveld heeft zijn korte verhalen over niet-alledaagse taferelen die zich afspelen in Amsterdam-Oost gebundeld in een boek.

Mark van der Laan – *Dewi*

Engelstalige roman die zich afspeelt in een fictief Zuidoost-Aziatisch land. Religie, alledaagse belevenissen, toeristische trekpleisters en de angst die hoort bij het leven in een dictatuur spelen een rol.

Harke Jan van der Meulen – *De Reconstructie*

Deze literaire thriller van schrijver Harke Jan van der Meulen is een eigentijds verhaal over een complexe driehoeksrelatie, verrijkt met filosofische overpeiningen.

Jeugd

Bas van Lier & Michaël Ferron – *111 plekken voor kinderen in Amsterdam die je gezien moet hebben*

De schrijvers bieden een boek vol insidertips en wijzen de weg naar 111 spannende en bijzondere plekken in Amsterdam voor peuters en tieners, ontdekkers en doeners, muzikanten en knutselaars.

De vorige aflevering van Lees lokaal liet u kennismaken met de vele schrijvers uit Amsterdam Oost. Er zijn er nog veel meer. Ook hen zetten we hier graag in het zonnetje, zodat u verder kunt lezen in al het moois dat Oost te bieden heeft. Wederom onder het motto: wat je van dichtbij haalt is lekkerder.

Non-fictie

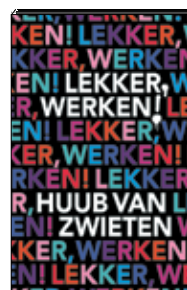
Dirk Jan Roeleven & Hester van der Vliet – *De laatste reis van de Boswachter*

Verslag van de avontuurlijke reis die dit echtpaar maakte met hun doorleefde auto, bijgenaamd De Boswachter, naar zijn geboortegrond in Japan. Weg van hun hectische leven en aangewezen op elkaar kunnen ze uiteindelijk eens goed praten over hun ongewilde kinderloosheid.

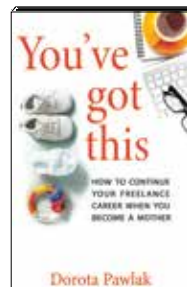
An Kramer – *Ben jij al activist?*

Organisatiecoach An Kramer roept in dit boek organisaties op om actuele maatschappelijke vraagstukken in hun business centraal te zetten. In de betekenis-economie staat winst niet meer voorop, maar gaat het om maatschappelijke impact.

Huub van Zwieten – *Lekker werken!*

Talentencoach Huub van Zwieten presenteert in dit boek hoe werkgever en werknemer samen werk magisch kunnen maken. Met praktische tips en gesprekken met HR-directeuren.

Dorota Pawlak – *You've got this*

Ondernemer Dorota Pawlak schrijft over de combinatie van een freelance carrière en moederschap. Het Engelstalige boek bevat interviews met vrouwelijke zzp'ers uit de hele wereld en tips over time-management, zelfzorg en het laten groeien van je bedrijf.

Dries van Ingen – *Kernkracht*

Hoe vergroot ik mijn zelfvertrouwen? Coach Dries van Ingen beschrijft een zoektocht naar het wezen van het zelf en manieren om het contact ermee te vergroten.

Blijf schrijven

Bent u ook een schrijver uit Amsterdam-Oost? Maak uw schrijverschap kenbaar door een bericht, voorzien van uw boekcover, te sturen naar

info@ijopener.nl. Wellicht krijgt uw boek dan een signalering in een volgende editie van Lees lokaal: schrijvers uit Oost. <

Oma en broodjes

TEKST: SAKE SLOOTWEG
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

1 laurierblad
1 takje tijm
1 eetl. bloem (25 g)
100 ml slagroom
1 eetl. oestersaus
snufje cayennepeper
eventueel wat zout
2 eierdooiers, geklutst

Voor de broodjes
10 plakjes bladerdeeg
1 ei, losgeklopt

Week het eekhoortjesbrood (dit ligt meestal bij de Italiaanse producten in de supermarkt) in 225-250 ml warm water. Smelt de boter in een pan en bak de ui en de knoflook op laag vuur zacht. Doe de champignons, laurier en tijm erbij en bestrooi royaal met zout. Bak 10 minuten op matig vuur tot de champignons niet meer slinken en al het vocht is verdampt. Knijp het water uit het eekhoortjesbrood maar gooi dit niet weg. Doe het eekhoortjesbrood bij de andere champignons en vis de laurier en de tijm eruit. Roer de bloem door de champignons. Zet het vuur laag, voeg het eekhoortjesbroodwater (200 ml) toe en laat de ragout al roerend indikken. Proef of de saus niet meer melig smaakt. Roer de slagroom erdoorheen en laat nog enkele minuten heel zachtjes pruttelen. Breng op smaak met oestersaus en cayennepeper. Zet het vuur uit en roer de dooiers erdoorheen. Laat de saus helemaal afkoelen. Ontdooi de plakjes bladerdeeg. Schep een eetlepel ragout op één helft en vouw het plakje dicht. Druk alle randen aan met een vork. Leg de gevulde broodjes nog een uurtje in de koelkast. Verwarm de oven op 220 graden (boven- en onderwarmte). Leg de broodjes op bakpapier op een bakplaat. Bestrijk met losgeklopt ei en bak tien tot vijftien minuten tot het bladerdeeg mooi goudbruin is. <

Mijn Oma in Rotterdam was een kleine, statige vrouw die een goede aanbieding in de supermarkt op kilometers afstand aan zag komen. Ze had er eer in tegen een scherpe prijs, altijd precies op voorraad te hebben wat jij lekker vond. In de kast stonden de producten naar familielid gerangschikt, rustig te wachten tot je weer kwam.

Goed en lekker eten speelde een vanzelfsprekende rol in haar leven. Met kerst werden alle beschikbare bedden opgemaakt, uitgekapt en bijgezet. Het hele huis kwam vol met kinderen en hun gezinnen. Zonder enige traditionele kerststress, zette ze vier dagen lang uitgebreide diners op tafel: Hollandse garnalen met zelfgemaakte whiskeysaus, groentesoep, varkenshaas en chocoladepudding met slagroom toe.

Het hoogtepunt in deze kerstraditie was het saucijzenbroodje na de nachtmis op kerstavond. Een gebruik uit haar ouderlijk huis in Limburg dat ze met zorg in stand hield. Ze bakte ze ook voor een wijdvertakt netwerk van familie en relaties en praktisch als ze was, zo heb

ik me laten vertellen, waren er ook jaren dat ze de zakjes met broodjes gewoon met de post rondstuurde.

De familie werd ouder en Oma ook. Ze verhuisde naar een zorgflat. Maar ook daar paste net een kampeerbedje en tot haar laatste gezonde jaar zocht ik haar met kerst altijd op. Zelfs toen ze eigenlijk niet meer kon zien maakten haar handen, zonder ogen, grote hoeveelheden broodjes.

In aanloop naar kerst denk ik altijd aan Oma en ik kan dan niet anders dan saucijzenbroodjes bakken. Ik stop ze in de vriezer voor als er bezoek komt. Dit jaar verwacht ik vegetarisch bezoek dus maak ik bladerdeegbroodjes gevuld met champignon-ragout. De ingrediënten zijn voor 10 broodjes.

Voor de ragout
15 g gedroogd eekhoortjesbrood
35 g roomboter
1 ui, fijngehakt
2 knoflooktenen, fijngehakt
400 g witte champignons, in dikke plakjes

lolaland

Een plek voor alle IJburgers,
jong en oud, die een leuk idee hebben
voor de buurt.

Bezoek
www.lolaland.nl
voor de agenda.

Pampuslaan 501 - 1087 HP - Amsterdam

**Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte
te huur in Zeeburg**

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang ?
Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken ?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen ?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig ?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.denieuwevaart.info

Meta de Vries met puzzel

Buurtcoöperatie de Eester in het Oostelijk Havengebied zou dit jaar haar vijfjarig jubileum vieren. Helemaal in het begin van het jaar waren er nog feestelijkheden. In maart niet meer. Corona stak daar een stokje voor. Veel activiteiten kwamen stil te liggen. Dit is een hard gelag voor de bruisende en actieve buurtcoöperatie.

Buurtcoöperatie de Eester viert jubileum

TEKST EN FOTO'S: LIDA GEERS

Meta de Vries, de oprichtster van de Eester, woont al dertig jaar in het Oostelijk Havengebied. Zij vertelt dat rond 2012 veel geklaagd werd over overlast in de wijk en andere zaken die niet klopten. 'Ik ergerde me er ook aan, maar vond dat als we bleven klagen er weinig zou gebeuren. Wij moesten zelf werken aan een oplossing leek mij. Daarom heb ik met een aantal mensen de eerste burendag georganiseerd. Dit bleek een succes te zijn. Er is na deze eerste bijeenkomst een aantal plannen naar voren gebracht. Wij zijn begonnen met het verwezenlijken van de picknicktafel, een boekenkast, het beheer van het groen in de buurt, de zandbak met de klimpaal en de moestuinbakken. Een paar jaar later is besloten een buurtcoöperatie op te richten, waardoor er meer structuur zou ontstaan en meer massa om iets te bereiken.'

Op 1 april 2015 werd buurtcoöperatie de Eester, die zich alleen richt op het Oostelijk Havengebied, officieel een feit. Meta stelt met nadruk dat het geen stichting is, omdat een vereniging meer de coöperatieve gedachte benadert. 'Wij zijn een vereniging. Hebben een bestuur zoals iedere vereniging, maar verder zijn het gewoon buurtbewoners die gezamenlijk het beste met de buurt voor hebben. De coöperatie heeft vervolgens buurtruimte de Eester gerealiseerd, de BuurtBel, wekelijks Samen Eten (buurtmaaltijd), Eester Imps (naschoolse activiteiten), activiteiten voor ouderen, dé Eettafel – eten met een Idee (4x per jaar), de weggeefkraam en iedere maand de schone stratendag. In april 2019 hebben wij een Buurt Top georganiseerd. Daaruit is een toekomstagenda voor 2025 geformuleerd die is vastgelegd in een magazine. Deze toekomstplannen worden

gefinancierd uit middelen van Oost Begroot van de gemeente. De rode draad is dat burenhulp, zorg, duurzaamheid, jeugd, cultuur, zaken rond de openbare ruimte en wonen centraal staan. Het gaat steeds om de ontmoeting en de verbinding.'

Jongeren ook

Inmiddels heeft de coöperatie een eigen ruimte. Buurtruimte de Eester aan de Van Eesterenlaan is de spil van waaruit de verschillende initiatieven vaste vorm hebben gekregen, zij het dat op dit moment een aantal dingen niet doorgaan vanwege corona. De burenhulp wordt nog steeds geregeld en het eerste aanspreekpunt hierbij is de BuurtBel. Twee coördinatoren bemannen dagelijks de telefoon, waar iedere buurtbewoner terecht kan

met hulpvragen of andere vragen waar men mee zit. De BuurtBel werkt samen met de professionele zorg en als dat nodig is, wordt de vraag daar neergelegd. Meta vertelt dat toen de BuurtBel net in de lucht was er heel veel klusjesverzoeken kwamen. 'Dat is natuurlijk het makkelijkst om te vragen. Als er een vraag binnenkomt, gaan wij op bezoek bij de aanvrager en kijken meteen of er andere dingen nodig zijn. De BuurtBel is geen zorgverlenende instantie, maar een voorziening waarbij iedereen terecht kan. Nu met de corona is het leven een stuk ingewikkelder, niet alleen voor ouderen. Maar naarmate je ouder wordt zijn sommige dingen wel moeilijker. Bijzonder is dat wij nu ook veel jongeren hebben die aanbieden iets voor buurtgenoten te doen. In de afgelopen tijd hebben wij 75 nieuwe aanmel-

**Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.**

<ul style="list-style-type: none"> Verf in de juiste kleur Kasten op maat Raffito kasten Storemax Mirrorwall Ijzerwaren Gereedschappen Electra 	<ul style="list-style-type: none"> Hout Plaat en lijstwerk Unieke Zaagkwaliteit Flexa Sikkens Cetabever 	<p><i>Openingstijden</i></p> <p>Maandag t/m vrijdag 08.30 - 18.00 uur</p> <p>Zaterdag 09.00 - 17.00 uur</p>
--	---	---

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

Zandbak met klimpaal gerealiseerd door Meta en een groep burens

dingen gekregen. Geweldig! Wij zitten nu op 400 buurtbewoners, maar wat mij betreft mogen het er nog veel meer zijn. Ik zelf vind het vanzelfsprekend dat je omziet naar je burens. Hierbij is de BuurtBel wel een pijler. Iedereen kan hier terecht voor welk probleem dan ook. Als wij er niet uitkomen, hebben we nog altijd veel mensen bij wie we de vraag kunnen neerleggen. Een oplossing komt er altijd en vaak zijn de oplossingen ook snel te realiseren.'

Eestermobiel

Als de Eester geopend is, kan iedereen die daar behoefte aan heeft er terecht. Of dat nou is voor gewoon even een kopje koffie of het stellen van een vraag. Er is altijd een gastvrouw. Als het dicht moet vanwege een lockdown, blijft de BuurtBel gewoon doorgaan. Op dit moment is het aantal bezoekers gelimiteerd. Hopelijk komt daar snel een eind aan en kunnen de activiteiten weer gewoon van start gaan. Voor ouderen zijn dat stoelyoga en creatieve activiteiten. Het Eesterkoor zingt op dit moment niet, maar als alternatief is er maandelijks een percussieworkshop. Er wordt dus steeds naar een oplossing gezocht om toch zoveel mogelijk activiteiten te laten doorgaan. Ook voor de jeugd zijn er bijna dagelijks activiteiten. En een nieuwe ster aan het firmament is de Eestermobiel. Het plan is dat deze op afroep gebruikt kan worden voor boodschappen doen, naar het ziekenhuis gaan en naar het winkelcentrum of een verjaardag worden gebracht en gehaald. Kortom, een vervoersmiddel in de buurt op plaatsen waar het openbaar vervoer niet toereikend is. Jammer genoeg heeft de start vertraging als gevolg van de pandemie. Naar verwachting gaat hij op zijn vroegst maart 2021 of tegen de zomer van start. Het is de bedoeling om een elektrische Canta aan te schaffen, die bemand zal worden door vrijwillige chauffeurs. Naar aanleiding van een berichtje in de Buurtbalie OHG krant heeft een aantal chauffeurs zich al opgegeven. Nu moet alleen nog duidelijk worden of mensen er ook behoefte aan hebben. Mensen die gebruik willen maken van deze service kunnen zich ook al aanmelden.

Jubileumpuzzel

Op de vraag wie dit allemaal betaalt, antwoordt

Meta dat dit deels in samenwerking met Stadsdeel Oost en de gemeente gebeurt, maar dat ze ook zelf geld moeten genereren. Dit door onder andere het verhuren van ruimten in de Eester, kleine bijdragen vragen voor de activiteiten en het actief werven van leden voor de buurtcoöperatie. In de Buurtbalie OHG, het huis-aan-huisblad van de coöperatie, staan verspreid kleine groene tekstblokjes waarin staat dat de geïnterviewde overweegt lid te worden en de ander al een jaartje lid is. Op de vraag wat dát precies inhoudt, vertelt Meta dat het gezien moet worden als het lidmaatschap van een club. Dat wil niet zeggen dat je er niet terecht kunt als je geen lid bent. Maar geld is nu eenmaal nodig. Gemiddeld betalen leden 50 euro per jaar, maar je kunt al lid zijn voor 25 euro. Een zzp'er kan lid worden voor 180 euro per jaar. Dit heeft als voordeel dat hij tegen een aantrekkelijk klein bedrag een ruimte in de Eester kan huren. Sinds kort kan een lid kiezen voor betaling via een jaarlijkse automatische incasso. Dat is voor de buurtcoöperatie een stuk makkelijker. En omdat het dit jaar het jubileumjaar is krijgt ieder nieuw lid dat een machtiging afgeeft een fantastische puzzel, speciaal voor de Eester ontworpen en gemaakt. Wie wil die nou niet hebben? <

De Eester 020 3707359,
info@buurtcooperatieohg.nl
BuurtBel 020 7723814

Tweede golf

Op de tweede aanrollende golf
kun je surfen
van de branding
naar het strand

Hoe steiler
hoe meer snelheid
en drijfkracht
je kan creëren

Hoe spannender
en vrijer
de berijder in
zijn eigen stijl van controleren

Of je kan denken
aan de seksuele bevrijding
ten tijde
van de komst van de pil

De golf waarop vrouwen
het passief ondergaan
en lijden
vaarwel zeiden

De golf waarop vrouwen
deinden
tegen de stroom in
richting eigen wil

Maar nu heeft de tweede golf
ons gegrepen
kunnen we er geen
kracht meer aan ontlennen

Zitten we
mondkapjes op
anderhalve meter van elkaar
in angst en beven

Te kijken naar de cijfers
en de statistieken
een kuchje van een kind
kan de stemming al verzieken

Ach wee ons, de mens,
hoe kwetsbaar!

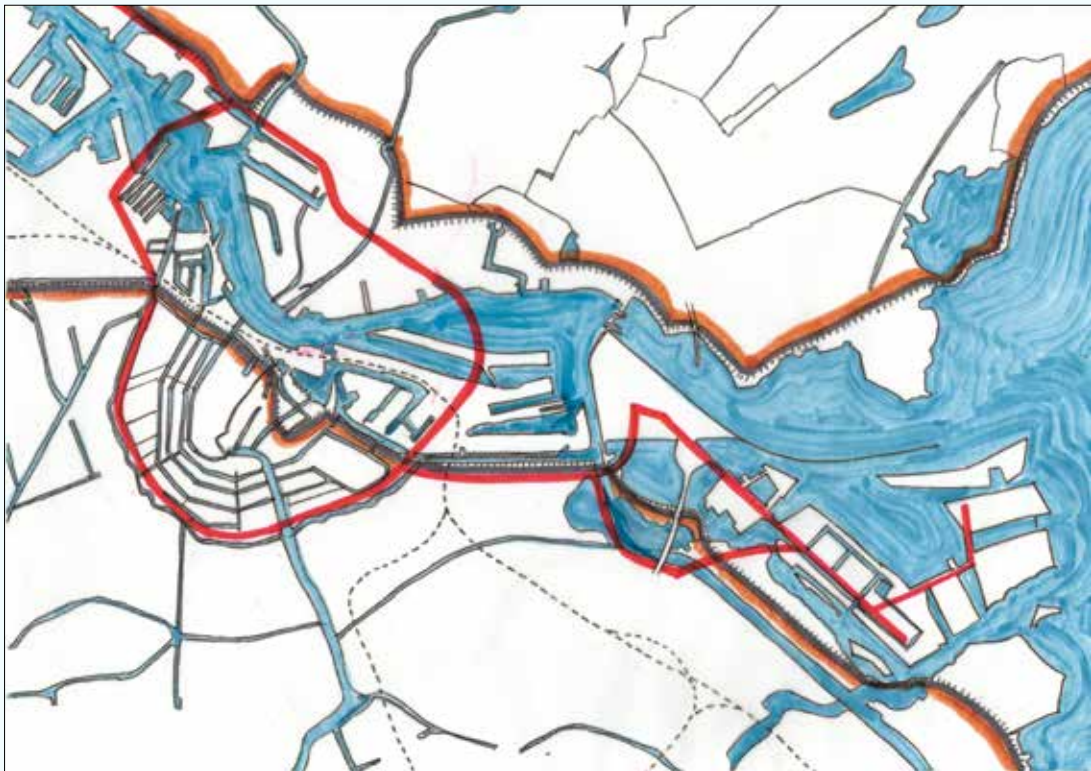
JOYCE HES

Een uitvaart die bij u past,
met veel respect voor allen.

Funeral Quest
uitvaartbegeleiding

Anne-Marie Boogaarts
06 81 81 84 69 (24/7)
anne-marie@funeralquest.nl
www.funeralquest.nl

Duurzaam verbonden met elkaar

In de vorige IJopener stonden twee ingezonden stukken over de plannen voor nieuwe oeververbindingen over het IJ. We zetten het levendige debat daarover voort. In deze editie geeft architect Paul Vlok zijn visie. ‘Kijk naar de lange lijnen in de stadsplattegrond’, stelt hij.

TEKST EN ILLUSTRATIE: PAUL VLOK

Afgelopen zomer werd het advies over de oeververbindingen over het IJ gepresenteerd. Dit advies van een commissie onder leiding van de Belgische stedenbouwkundige Alexander D’Hooghe werd gegeven in opdracht van Amsterdam en Rijkswaterstaat gezamenlijk. En zoals vaker bij de belangrijke dossiers in de stad, blijkt ook hier de blik van een buitenstaander goud waard.

Amsterdam en het water

De stedelijke ontwikkelingen voltrekken zich in rap tempo, Amsterdam werkt als een magneet en het aantal inwoners is hoger dan ooit. Maar Amsterdam ligt ook aan de drukste vaarweg van het land, waarover de stad geen zeggenschap heeft. De eerste goede uitkomst is daarom dat beide partijen weer aan tafel zitten na de ruzie over het gemeentelijke plan voor een brug tussen de kop van Java-eiland en Noord. Simpel gezegd is de opgave voor beide partijen gelijk: een zo optimaal mogelijke doorstroming van goederen dan wel fietsers. Maar om grip te krijgen op de uitgangspunten voor nieuwe oeververbindingen, is het nodig daarin meer hiërarchie aan te brengen en ‘politiek gemotiveerde’ emoties buiten de discussie te houden. Een beproefd middel om beter overzicht te verkrijgen is uitzoemen, een stapje terug doen, de

geschiedenis begrijpen door het karakter van de stad te doorgronden. Welke lijnen zijn van permanent belang en hoe ordenen de functies zich? Wat zijn de kenmerken van het stratenpatroon en waar en hoe breidde dit zich uit? De commissie moet zich in haar handen geknepen hebben om uitgerekend Amsterdam te mogen onderzoeken, deze mooie stad, rijk aan eilanden en dijken, gebouwd in het water.

Wij, de Amsterdammers, nemen het niet meer dagelijks waar: de fysieke lay-out van de stad, de bochten en de bruggen, de dijken en de havens hebben vormen en afmetingen waar ooit een reden voor was. Wanneer je wilt begrijpen welke wetmatigheden daaraan ten grondslag liggen, kijk je naar de lange lijnen in de stadsplattegrond, onze zeedijken langs het IJ en de randen van de zeventiende-eeuwse stad, de singelgracht. Deze lange lijnen worden in het advies van de commissie aangewezen als dragers van het langzaam verkeersnetwerk, de verbindingen naar het oosten en westen en de fietsring die doorgetrokken wordt in Noord.

Het herinnert me aan de ontwerpen van de Italiaanse stedenbouwkundige Bernardo Secchi. Volgens hem kan de revitalisatie van de stad alleen begrepen worden in het besef dat de dragers van de openbare ruimte permanent van karakter zijn. D’Hooghe projecteert deze gedachte op Amsterdam, waardoor met name de ruimtelijke verbindingen in de oostflank van de stad begrijpelijk worden.

De laatste twintig jaar hebben wij het IJ terugveroverd en bewegen we ons langs de oevers van dit waterplein midden in de stad. Aan de noordoever is land ingepolderd dat voorzien werd van insteekhavens. Voor de zuidoever zijn schiereilanden aangelegd; smalle landtongen met scheepswerven, nu de beste plekken om aan het water te wonen. Eerst werkte het verhoogde spoorwegtracé als een scheiding, later verbonden de autowegen dit stedenbouwkundige ensemble. Maar de echte kwaliteit ligt in het archipelkarakter: ieder schiereiland is

een buurt op zich met specifieke eigenschappen.

Fietsverbindingen

Het ontwerp van IJburg bracht een kentering teweeg door kunstmatige eilanden in het IJmeer, verbonden door een OV-lijn. Zeeburgereiland neemt een bijzondere tussenpositie in. Het voormalige baggerdepot en de latere locatie van de waterzuiveringscentrale is nu de schakel geworden naar de ring en IJburg. Deze voormalige achterkant promoveerde door de uitbreiding van de stad tot prominente plek, met aanspraak op dito verkeersverbindingen met het centrum.

De bewonersdiscussie spitst zich toe op de aanleg van een tijdelijke pontverbinding. Deze verbinding tussen Zeeburgereiland en Sporenburg levert wat betreft de fietsroute over de Amsterdamsebrug een besparing op van anderhalve kilometer of vijf minuten fietstijd. De meeste fietsers moeten vermoedelijk niet naar het CS, maar naar scholen in het zuiden van de stad, en daarvoor zijn de Amsterdamsebrug en de Nesciobrug directere verbindingen.

De discussies over het Alexander D’Hooghe-advies brengen een verschil aan het licht tussen het tempo waarin de stad groeit en de verwachtingen van haar bewoners over de realisatie van verkeersvoorzieningen. Nu het fietsverkeer dominant is geworden, blijken uit het advies de oude lange lijnen het beste vertrekpunt te bieden om de fietsinfrastructuur uit te breiden en ons duurzaam met elkaar te verbinden. Dat is op z’n minst genereus te noemen. ◀

Paul Vlok is architect en docent aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam en mede-eigenaar van architour, een bureau voor architectuurexcursies

Fonds voor Oost is er voor en door de buurt

Oost zit vol met betrokken bewoners en organisaties die iets goeds willen doen voor de buurt. Om al deze mooie plannen mogelijk te maken, is er vaak wel een klein budget nodig. Bij Fonds voor Oost kan daarom iedereen met een goed idee makkelijk en snel een aanvraag indienen. Alle aanvragen worden maandelijks beoordeeld door het buurtcomité, een groep bewoners uit Oost.

Benieuwd naar de projecten die de afgelopen maanden al plaatsvonden in de buurt? Op verschillende plekken kregen buurtkinderen de kans om meer te leren over tui- nieren. Zo organiseerde de Schaakschool Indische Buurt in samenwerking met Rudy Klaassen een tuincursus speciaal voor kinderen en hun ouders. En ook bij Eva De-Carlo kwamen jonge bewoners bij elkaar om zelf gezonde tussendoortjes te maken met ingrediënten uit de tuin. Een ander mooi voorbeeld is het project van Life&Style waar thuis- en daklozen ondersteuning krijgen bij het doen van boodschappen en het bereiden van maaltijden tijdens de coronacrisis.

Verskillende binnentuinen en pleinen in Oost werden deze zomer opgevulld met livemuziek dankzij de buurtconcerten van Trio Transvaal en de 1,5 meter sessies van Huibert Teekens. Er werd zelfs een balkon- bingo georganiseerd voor het woonblok door kinderen uit de buurt. Maar ook online werden er creatieve oplossingen gevonden om buurtbewoners met elkaar te verbinden. Zo werd een nieuw digitaal platform gelanceerd, speciaal voor de twaalf buurten in de Watergraafsmeer. Bij 'Hallo Watergraafsmeer' kunnen alle bewoners en gebruikers van de Watergraafsmeer terecht voor informatie en activiteiten in de buurt. Al deze verschillende projecten werden ondersteund door Fonds voor Oost, het buurtfonds in Amsterdam Oost voor en door bewoners. Wij zetten ons in voor actieve betrokkenheid van bewoners, de onderlinge verbinding van mensen en het verhogen van saamhorigheid in de buurt. Heb jij ook een goed idee voor Oost of wil je een (kleine) donatie doen aan de buurt? Iedereen is van harte welkom! Lees snel verder op www.fondsvoorooost.nl en volg ons op social media voor meer leuke projecten en andere updates. <

Fonds voor Oost is een initiatief van Stichting Mensen Maken Amsterdam. IJopener bedankt Fonds voor Oost voor de bijdrage aan ons blad.

Opnieuw is ons advies om altijd de websites van de culturele instellingen vooraf te checken in verband met verplichte reserveringen en mogelijke sluiting in verband met nieuwe coronamaatregelen.

Digitaal museumbezoek

Inmiddels zijn veel musea in heel Nederland digitaal te bezoeken. MuseumTV, een initiatief van Stichting Ons Museum, is het grootste digitale museum van Nederland. De stichting heeft zich tot doel gesteld om kunst en cultuur voor iedereen (gratis) bereikbaar te maken. Zie: www.museumtv.nl

Zaterdag 19 december

Nieuwe KHL: **Lucretia van der Vloot**

Nummers zowel in het Engels als in het Nederlands, van Maarten van Roozendaal tot Elvis Costello, van Nick Cave tot Randy Newman: met haar intense en tegelijk warme stemgeluid voert Lucretia je zowel langs mooie vergezichten als naar stinkende steegjes.

16:30 uur, Oostelijke Handelskade 44
€ 20, inclusief hapje en drankje
www.denieuwekhl.nl

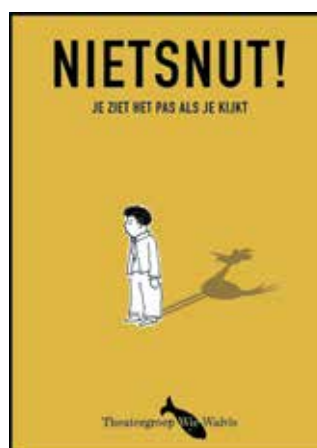
19 dec - 3 jan

Pleintheater: **Nietsnut! (6+) – Theatergroep Wie Walvis**

De voorstelling 'Nietsnut!' is een ode aan onzin. Aan een wereld die je pas ziet als alles stilvalt en je de tijd hebt om heel goed te kijken. Een wereld vol fantasie die je nodig hebt om te ontdekken wie je echt bent.

Diverse speeldata, 13 en 16 uur, Sajetplein 39

€ 12 / € 10 / € 4,50 (stadspas met groene stip)
www.plein-theater.nl

t/m 10 januari 2021

Tropenmuseum: **Bali - Behind the scenes**
In deze expositie maak je van dichtbij kennis met de veelzijdigheid van dit Indonesische eiland. Bekend om zijn indrukwekkende rijstvelden, prachtige tempels, uitgestrekte stranden en perfecte surfscène.

Di-zo 11-17 uur, Linnaeusstraat 2
€ 16 / € 8,

www.tropenmuseum.nl

t/m 30 januari 2021

Rademakers Gallery: **Endless Column**

Tomáš Libertíny is bouwkundige, schilder, beeldhouwer en ontwerper. Hij doet daarbij iets bijzonders: hij ontwerpt ook samen met bijenkolonies. Onder andere te zien: 'Endless Column', waarvoor hij en de bijen al hun krachten en kunde hebben ingezet om een complex beeld te maken van ruim twee meter hoog.

do-zo 12-17 uur, KNSM-laan 291
gratis

www.rademakersgallery.com

Digitale Boswachterchallenge

Tijdens de Boswachterchallenge kunnen kinderen boswachter Ruben van OERRR helpen om moeder egel te vinden. Alles draait om het trainen van boswachterskills en het uitvoeren van spannende opdrachten. En daarvoor hoeven je kids niet ver weg: alles kan in de tuin of in het parkje om de hoek gedaan worden.

Hoe je mee kunt doen lees je op www.natuurmonumenten.nl/kinderen/boswachters-challenge

Gratis

Vochtproblemen en ventilatie

Goede ventilatie is belangrijk. Nu, met corona, helemaal. Maar ook zonder corona. Veel vocht in de lucht is slecht voor uw gezondheid en voor uw huis. Het is daarom belangrijk om te zorgen voor genoeg ventilatie. Het vocht in de lucht moet de woning kunnen verlaten. Het is raadzaam een paar keer per dag in elk vertrek 10 minuten lang een raam open te zetten, ook in de herfst/winter en ook als u in een buurt met veel luchtvervuiling woont. De binnenlucht is namelijk bijna altijd vuiler dan de buitenlucht. Mogelijke oorzaken van veel vocht in de woning zijn douchen en koken. Door teveel vocht ontstaat schimmelvorming en huisstofmijt. Dit kan in sommige gevallen leiden tot gezondheidsproblemen als benauwdheid, hoofdpijn, hoesten en (chronische) verkoudheid. Door slechte ventilatie neemt daarnaast ook het risico op koolmonoxidevergiftiging toe. Los van de mogelijke medische gevolgen tasten schimmel en vocht uw behang en muren aan. Keukens en badkamers zijn de plekken waar het snelst schimmelvorming ontstaat, omdat de ventilatie daar vaak onvoldoende is. Voelt u eens aan het ventilatierooster of deze een zuigende werking heeft. Mocht dit niet het geval zijn dan heeft u waarschijnlijk een belangrijke oorzaak van de schimmel in uw huis gevonden. Neem dan direct contact op met uw verhuurder en verzoek of ze de ventilatie willen repareren. Mocht uw verhuurder het probleem niet voldoende verhelpen of heeft u andere vragen over vochtproblematiek? Neem dan contact op met !WOON via oost@wooninfo.nl of 020-5230150.

Bereikbaarheid !WOON in tijden van corona

Zowel onze inloopsprekuren als onze spreekuren WoningNet zijn op het moment in verband met corona gesloten. Telefonisch en via de mail zijn we wel gewoon te bereiken, op 020-5230150 of oost@wooninfo.nl. Overigens vindt u veel nuttige informatie over huren en wonen op onze site, www.wooninfo.nl. Als u graag eens per kwartaal nieuws van ons ontvangt kunt u zich gratis abonneren op een van onze nieuwsbrieven (wooninfo.nl/nieuwsbrieven). U kunt ons natuurlijk ook liken op facebook.com/wooninfo voor regelmatig updates.

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl.

Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,10
Halve pagina	€ 680,00
Hele pagina	€ 1.260,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting: 5-10-15 nummers aaneen resp. 5%-10%-15%	
Opslag vaste plaats	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm
Hoogte variabel
Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Kleine advertenties € 25, grotere € 45

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Heeft u een nee-nee-sticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen?

Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (*zolang de voorraad strekt*).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cybersoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Jansen Vintage, Javaplein 31
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, KNSM-laan 303
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-laan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Kapsalon Hairspray, Sumatrakade 5
- Lloyd Hotel, Oostelijke Handelskade 34
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijkoperij Hermitage, KNSM-laan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Bruna, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

staat genoteerd

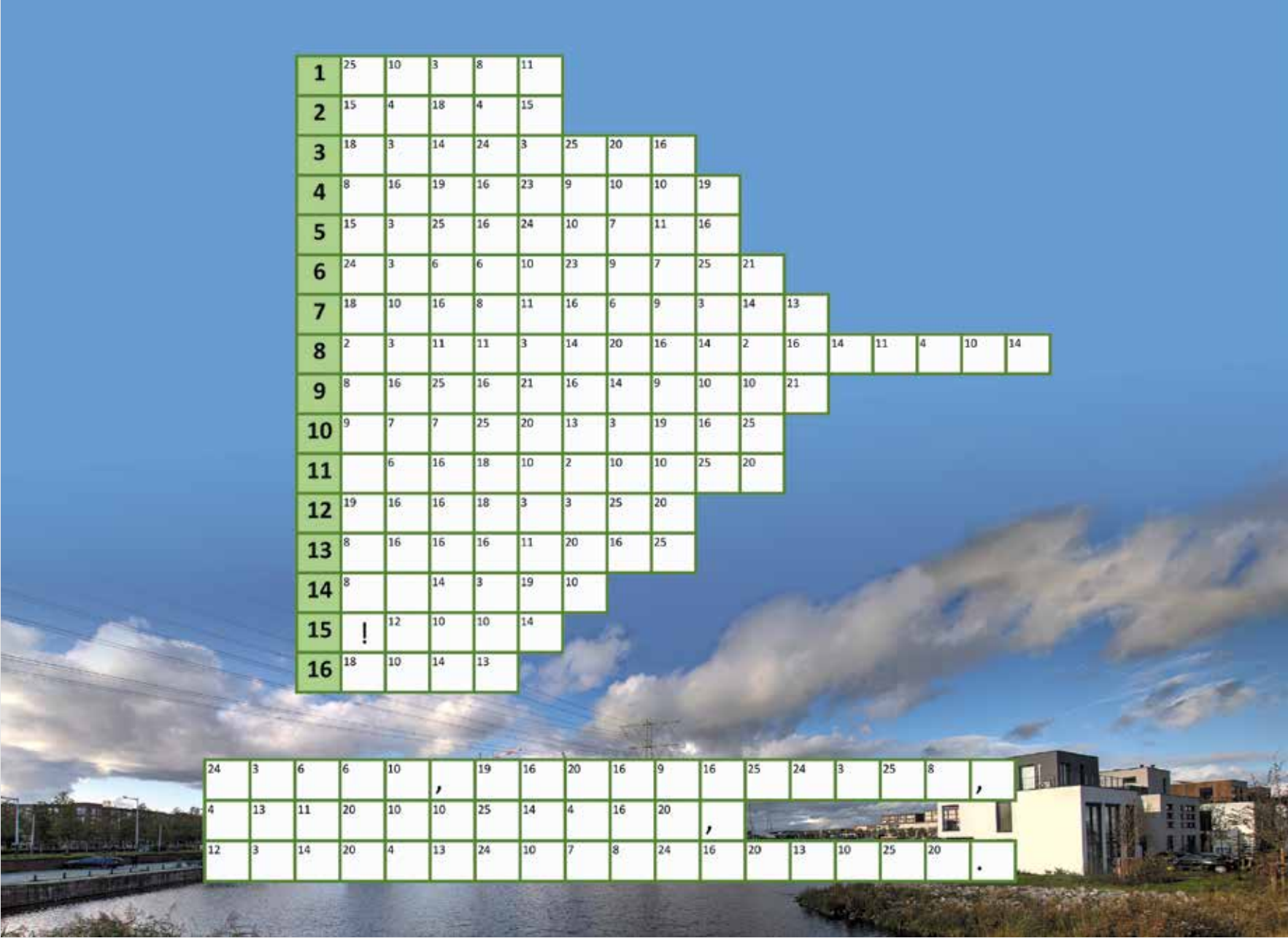
www.thephotofactory.nl
C. van Eesterenlaan 15 - 020 - 419 72 00

In deze puzzel vragen we naar maatschappelijke instellingen in het Oostelijk Havengebied, Indische Buurt, Zeeburgereiland of IJburg. Maak de puzzel en vul de regels onder de puzzel. De oplossing is een citaat van voormalig burgemeester van der Laan. Gelijke cijfers in de vakjes betekent gelijke letters.

Mail de oplossing vóór 4 januari naar info@ijopener.nl o.v.v. puzzeloplossing. Tien prijswinnaars kunnen een leuk schrijfboekje met 100 pagina's laten ma-

ken met eigen naam of tekst op de voorkant, alles in vrolijke kleuren naar keuze.

De oplossing van de puzzel van het vorige nummer was: 'Hemels Juweel', een kunstwerk op het Java-eiland. Het is de bekleding van de onderdoorgang van de Java-kade naar de Tosarituin. De winnaars zijn Marije van Urk, Froukje van Zinnen, Arnold van Emmerik en Jolanda Blom.

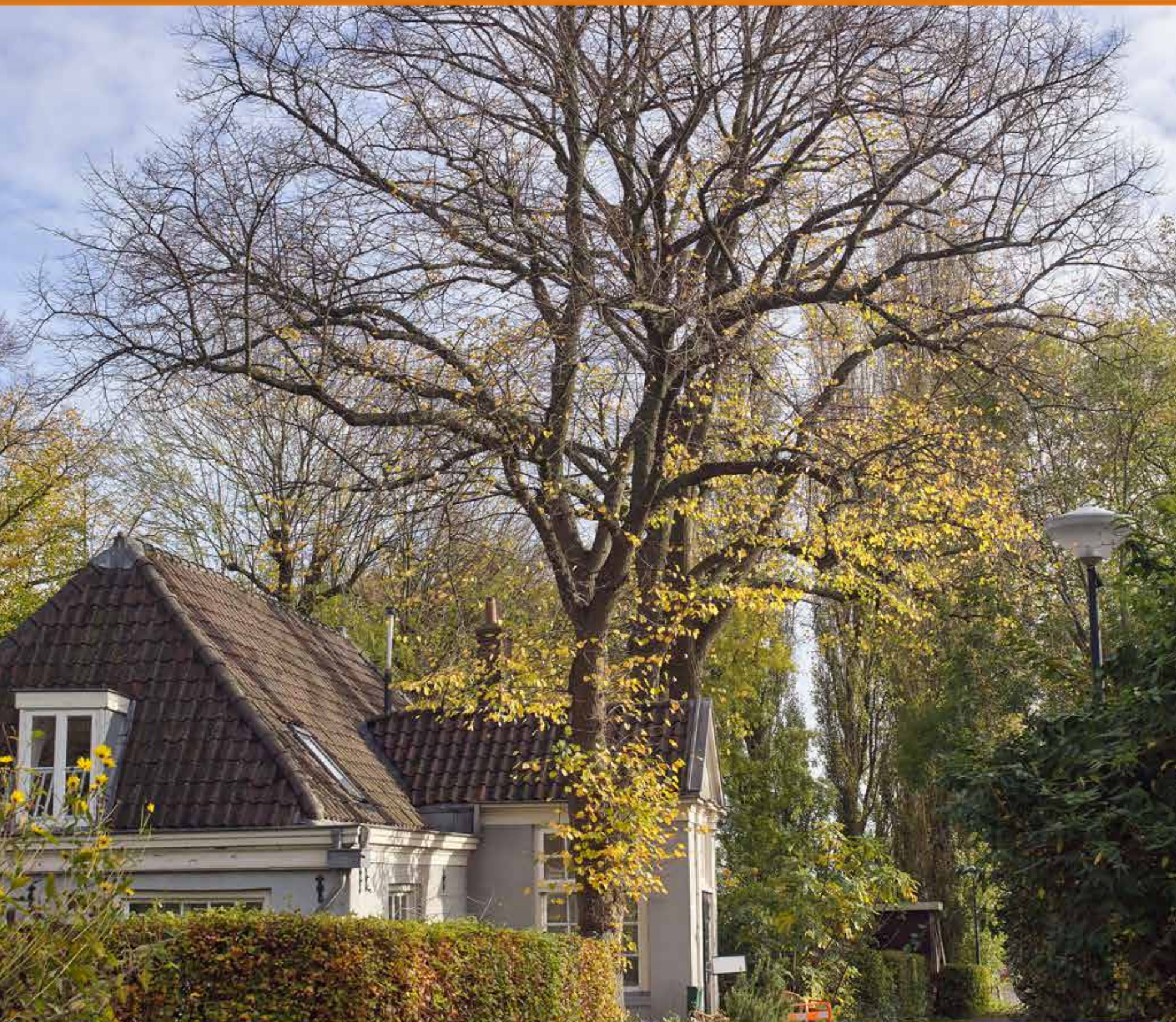
- 1. ZORGAANBIEDER HELPT JE OP WEG
- 2. MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENER IN STADSDEEL OOST
- 3. RESTO ..... WIL SOCIAAL ISOLEMENT BESTRIJDEN
- 4. ACTIVITEITENCENTRUM VOOR MENSEN MET EEN LICHAMELIJKE BEPERKING OP IJBURG
- 5. ZORGHUIS HELPT EN BEGELEIDT KINDEREN EN JONGEREN MET ADHD, AUTISME EN LICHT VERSTANDELIJKE BEPERKING

- 6. PLATFORM HOUDT DEZE WIJK VERBONDEN
- 7. HAAL HIER EEN ETENSPAKKET OP
- 8. TIJDELIJKE WOONPLEK IN DE BATJANSTRAAT
- 9. WORDT VRIJWILLIGER BIJ DIT WEERSVER-SCHIJNSEL VOOR MENSEN DIE HET OP EIGEN KRACHT NIET REDDEN.
- 10. DÉ PLEK OM EEN NIEUWE COMMUNITY OP TE BOUWEN VOOR JONG EN OUD OP ZEEBURGEREILAND.
- 11. WIJKSERVICEPUNT

- 12. ACTIVITEITENCENTRUM BALISTRAAT
- 13. HET HART VAN DE BUURTCOÖPERATIE OOSTELIJK HAVENGEBIED
- 14. WELZIJNSINSTELLING LAAT HET LICHT BRANDEN
- 15. ADVISEERT EN HELPT BEWONERS MET OPLOSSEN VAN PROBLEMEN EN NEMEN VAN INITIATIEVEN IN EN ROND DE WONING
- 16. ACTIVITEITENCENTRUM IN VUUR EN VLAM OP AMBONPLEIN

Red de IJopener!

U, lezer en buurtgenoot, kunt er zelf aan bijdragen dat buurtmagazine de IJopener blijft bestaan. We zijn keihard getroffen door de corona. Onze advertentie-inkomsten zijn vrijwel weggefallen. Per 1 januari aanstaande stopt de gemeente met de subsidie die ze altijd gaf. De IJopener heeft nu dringend veel geld nodig om te overleven.

Scan de QR-code op deze pagina met uw mobiel. Of maak op onderstaand banknummer geld over. Dit alles met als doel: het voortbestaan op papier van het geschreven vrije woord en het pakkende beeld in ons gebied!

Bankrekening Stichting IJopener: NL51 INGB 000 665 48 54

